

ترجمه «توصیه‌نامه‌های سازمان جهانی کار و یونسکو»
و نکاتی پیرامون توصیه‌نامه‌ها

معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات اجتماعی

کد موضوعی: ۲۱۰
شماره مسلسل: ۱۴۴۹۳

مهرماه ۱۳۹۴

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۲	مقدمه.....
۳	بخش اول - توصیه‌نامه مشترک سازمان جهانی کار و یونسکو - ۲۰۰۱.....
	بخش دوم - توصیه‌نامه ۱۹۵ - توصیه‌نامه توسعه منابع انسانی، ۲۰۰۴، سازمان جهانی کار توصیه‌نامه‌ای مرتبط با توسعه انسانی: آموزش، مهارت‌آموزی و یادگیری مادام‌العمر مصوبه: کنفرانس سازمان جهانی کار - ۱۷ ژوئن ۲۰۰۴.....
۳۲	بخش سوم - نکاتی پیرامون توصیه‌نامه‌ها.....
۴۲	سخن آخر.....
۴۴	منابع و مآخذ.....
۴۵	

ترجمه «توصیه‌نامه‌های سازمان جهانی کار و یونسکو» و نکاتی پیرامون توصیه‌نامه‌ها

چکیده

ایران یکی از اعضای سازمان علمی، فرهنگی ملل متحد (یونسکو) و سازمان جهانی کار (ای.ال.او) می‌باشد. بنابراین باید مفاد بیانیه‌ها، کنگره‌ها و کنوانسیون‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، همانند سایر اسناد بین‌المللی مصوب این سازمان‌ها در کشور مورد توجه قرار گیرد. البته پذیرش، عدم پذیرش و یا پذیرش مشروط، موضوع ثانوی است که به‌عنوان حقی از حقوق اعضا محفوظ می‌باشد.

در این گزارش دو توصیه‌نامه مشترک سازمان جهانی کار و یونسکو و توصیه‌نامه ۱۹۵ سازمان جهانی کار ترجمه و تحلیل مختصری شده است. به‌کارگیری دستورالعمل‌های این نشست‌ها که حاصل پژوهش‌های کاربردی، تجربیات و دانش اعضاست می‌تواند در بهبود وضعیت کشورها مؤثر باشد و جهت‌گیری‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را اصلاح نماید. به‌طور خاص در توصیه‌نامه مشترک سازمان جهانی کار و یونسکو (۲۰۰۱) آمده است که کشورهای عضو در قوانین و مقررات خود، در محدوده فعالیت‌شان اصول این توصیه‌نامه را رعایت کنند. لذا این مصوبات می‌تواند ما را در همکاری با مجلس (در تهیه طرح و یا تصویب قوانین) و همچنین در تعامل با دولت (در ارائه لایحه) یاری نماید.

در این دو توصیه‌نامه محورهای مهمی مانند: آموزش فنی و حرفه‌ای در آموزش عمومی، آمادگی برای مشارکت مؤثر در دنیای کار، یادگیری مادام‌العمر، کاهش فقر، سیاست‌گذاری ملی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی، توسعه شایستگی‌ها، چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی و ... به‌عنوان حوزه‌های عمل اشاره شده است. البته بر مبنای همین حوزه‌های عمل، حوزه‌های اجرا نیز مشخص شده است.

در استمرار فعالیت‌های نهادهای بین‌المللی همچنین یونسکو پیش‌نویسی از یک توصیه‌نامه دیگر در سال ۲۰۱۴ به اعضا ارائه کرده تا بتوانند قبل از تدوین سند، نظرات و تجربیات خود را به‌صورت مکتوب به این سازمان ارائه کنند.

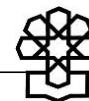
نتیجه عملی بررسی این اسناد، پیشنهادهایی است که ما را در دستیابی به اهداف این آموزش‌ها کمک می‌کند. برخی از این پیشنهادها عبارتند از:

توجه و تأکید بر اسناد بین‌المللی برای رقابت در بازار کار جهانی، توجه به شاخص‌های بین‌المللی برای هم‌ترازی با استانداردهای جهانی در ارائه آموزش، تصویب قانون دائمی برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با توجه به مفاد این اسناد، تشکیل نهاد ملی برای سیاست‌گذاری و هماهنگی در مدیریت و اجرا.

مقدمه

دومین کنفرانس بین‌المللی آموزش فنی و حرفه‌ای در آوریل ۱۹۹۹ در سئول کره جنوبی برگزار شد و براساس روش معمول یونسکو توصیه‌نامه‌ای منتشر کرد، تحولات پایانی قرن بیستم و پیش‌بینی‌های قبلی سیستم‌های آینده‌نگاری برای ورود به قرن جدید نشان از سرعت تغییرات در مقایسه با گذشته را داشت. تغییرات فناوری و پیچیدگی‌های روزافزون محل کار و تغییر بنیان‌های اقتصادی کشور به اقتصادهای دانش‌بنیان نشان از نیاز به انسان‌هایی جدید با مهارت‌های جدید در تراز با این خواست‌ها را داشت، بدیهی است در این شرایط و براساس الزام‌های دنیای کار باید توصیه‌نامه مذکور مورد تجدیدنظر قرار می‌گرفت. در سال ۲۰۰۱ به فاصله کمتر از دو سال توصیه‌نامه اصلاحی در ارتباط با آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای برای قرن ۲۱ آماده و در جلسه سی و یکم کنفرانس عمومی یونسکو و با مشارکت سازمان جهانی کار به تصویب رسید. توصیه‌نامه دارای پنج حوزه عمل شامل: آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در آموزش عمومی، آمادگی برای مشارکت مؤثر در دنیای کار، یادگیری مادام‌العمر برای مسئولیت‌های شهروندی، توسعه پایدار محیطی و در نهایت کاهش فقر و فقرزدایی است و براساس همین حوزه‌های عمل ۱۱ بخش اجرایی را برای تحقق دربر می‌گیرد. برخی از این موارد عبارتند از: گستردگی اهداف TVET در برنامه‌ریزی درسی، نهاد ملی برای سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و مدیریت اجرایی هماهنگ با اهداف، تنوع در ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در برنامه‌های درسی با تأکید بر مشارکت دنیای کار، تناسب و همگامی محتوای برنامه‌های درسی با نیازهای شغلی و نیازهای اجتماعی، استمرار آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در طول زندگی کاری، هدایت حرفه‌ای و شغلی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، آموزش مستمر کارکنان TVET همگام با تحولات در برنامه‌های درسی و همکاری بین‌المللی در TVET و مشارکت مؤثر در تصمیمات.

بعد از انتشار این توصیه‌نامه مشترک، سازمان جهانی کار مجدداً در سال ۲۰۰۴ توصیه‌نامه ۱۹۵ با عنوان توسعه منابع انسانی شامل آموزش، مهارت‌آموزی و یادگیری مادام‌العمر را در هشتاد و هشتمین جلسه کنفرانس عمومی به تصویب رساند. توصیه‌نامه ۱۹۵ چهار حوزه عمل را شامل می‌شود که عبارتند از: یادگیری مادام‌العمر، شایستگی حرفه‌ای، صلاحیت حرفه‌ای و استخدام‌پذیری. براساس همین حوزه‌های عمل ۹ بخش اجرایی را برای تحقق در نظر گرفته است. برخی از این بخش‌های اجرایی بدین قرارند: سیاستگذاری ملی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی، تأکید بر آموزش و مهارت‌آموزی پیش از اشتغال (برنامه‌ریزی درسی براساس شایستگی)، توسعه شایستگی‌ها از طریق برنامه‌ریزی درسی کل‌نگر و تقاضامحور، مهارت‌آموزی برای کار شایسته، چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی برای به رسمیت شناختن و اعتباردهی انواع گواهینامه‌های مهارت و تطابق آن با سایر نظام‌های آموزشی، طراحی و استقرار نظام تضمین کیفیت، استقرار سیستم برای هدایت شغلی مستمر، پژوهش

در نیازهای توسعه منابع انسانی (آموزش، مهارت‌آموزی و یادگیری مادام‌العمر) و همکاری‌های فنی و بین‌المللی با نهادهای ملی TVET در سایر کشورها به منظور انتقال تجارب و تطبیق شایستگی‌ها. مقایسه مؤلفه‌های توصیه‌نامه سال ۲۰۰۱ و ۱۹۵ سازمان جهانی کار در سال ۲۰۰۴ به خوبی نشان می‌دهد که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در مسیر پیچیدگی برای تطبیق با دنیای کار است و کشورهای عضو اگر بخواهند با این شرایط غیرانتخابی (اجباری) روبرو شوند و موفقیتی را داشته باشند باید تمام محتوای این توصیه‌نامه‌ها را در سازگاری با محیط خویش (دنیای آموزش و دنیای کار) عملیاتی نمایند.

در این گزارش در بخش‌های اول و دوم، ترجمه متن اصلی توصیه‌نامه مشترک سازمان جهانی کار و یونسکو (۲۰۰۱) و توصیه‌نامه ۱۹۵ سازمان جهانی کار (۲۰۰۴) و در بخش سوم نیز تحلیل کوتاهی از این دو سند به همراه سرفصل‌های اصلی پیش‌نویس توصیه‌نامه جدید یونسکو (۲۰۱۴) در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ارائه شده است. در پایان گزارش نیز با اتکای به این اسناد و با توجه به شرایط کشور پیشنهادهایی برای بهبود وضع موجود مطرح شده است.

بخش اول - توصیه‌نامه مشترک سازمان جهانی کار و یونسکو - ۲۰۰۱

آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

کنفرانس عمومی

- فراخوان ۱۵۴ کارشناس براساس تصمیم ۳/۴ (می ۱۹۹۸) به منظور مشارکت در تصمیم‌گیری درباره موضوعات اصلی که اساساً مورد نظر سومین جلسه مشورتی در خصوص اجرا توصیه‌نامه اصلاحی در زمینه آموزش فنی و حرفه‌ای و ترکیب آن در دستور کار دومین کنگره بین‌المللی آموزش فنی و حرفه‌ای است.

- شناخت ارزش توصیه‌های دومین کنفرانس بین‌المللی آموزش فنی و حرفه‌ای (سئول، آوریل ۱۹۹۹) که بازتابی از چالش‌های نوظهور در قرن بیست و یکم و نقطه عطف در جهانی‌سازی و انقلاب در حوزه‌های فناوری ارتباطی و اطلاعاتی است. بنابراین توصیه‌ها با سوگیری جدیدی با عنوان «آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای (TVET) در سراسر زندگی» رهنمون می‌شود تا نیازهای جدید برای دستیابی به اهداف فرهنگ صلح، توسعه محیطی پایدار، همبستگی اجتماعی و شهروندی جهانی را برآورده کند.

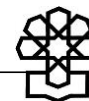
- همچنین با فراخوان C/۳۰ در قطعنامه ۱۴، از مدیرکل درخواست می‌کند تا نسخه روزآمدی از توصیه‌نامه اصلاحی در ارتباط با آموزش فنی و حرفه‌ای آماده کند و در آن گرایش‌های جدیدی را که در دومین کنفرانس بین‌المللی آموزش فنی و حرفه‌ای شناخته شده است در نظر بگیرد و پیش‌نویس آن را در طی سال ۲۰۰۰ - ۲۰۰۱ برای جلسه دوسالانه مشورتی به همه اعضای دولتی ارائه کند.

- همچنین درباره چگونگی مشاوره‌های آینده برای نحوه اجرا کنفرانس‌های عمومی در جلسه سی‌ویکم، به همراه آن نسخه روزآمد، یک نسخه از طرح پیشنهادی یا پروپوزال برای تأیید ارائه کند.
- سند ۳۱ با شماره C/۲۲ آزموده شده است و نسخه پیوست پیش‌نویس توصیه‌نامه اصلاحی در ارتباط با آموزش فنی و حرفه‌ای (۲۰۰۱) عبارت است از:
۱. تصویب توصیه‌نامه بازنگری شده در مورد آموزش فنی و حرفه‌ای (۲۰۰۱) در دومین روز از نوامبر ۲۰۰۱.
 ۲. دعوت از دبیرکل برای انجام مشاوره‌هایی با کشورهای عضو در آینده برای اجرای آن و همچنین ارزیابی پنج‌ساله از کنگره سنول با کمک یکدیگر،
 ۳. توصیه می‌شود در زمان توسعه و بهبود آموزش فنی و حرفه‌ای، کشورهای عضو در قوانین و مقررات خود در محدوده فعالیتشان اصول این توصیه‌نامه را رعایت نمایند،
 ۴. اکیداً توصیه می‌کند کشورهای عضو توجه متولیان و انجمن‌های مرتبط با آموزش فنی و حرفه‌ای را به این توصیه‌نامه جلب نمایند،
 ۵. همچنین توصیه می‌شود اعضا و کشورهای عضو به آن متعهد باشند و به همراه سنجش پنج‌ساله کنگره سنول، گزارشی از فعالیت‌ها جهت اثربخشی به این توصیه‌نامه ارائه دهند.

توصیه‌نامه اصلاحی یونسکو در ارتباط با آموزش فنی و حرفه‌ای (۲۰۰۱)

حوزه

۱. این توصیه‌نامه شامل همه اشکال و جنبه‌های آموزشی است که ماهیت فنی و حرفه‌ای دارند، توسط مؤسسات آموزشی یا تحت نظارت آنها به‌طور دولتی، در بخش خصوصی یا انواع دیگر سازمان‌های آموزشی به‌طور رسمی و غیررسمی ارائه می‌شوند و هدف آن اطمینان از این است که همه افراد جامعه به مسیر یادگیری مادام‌العمر دسترسی داشته باشند.
 ۲. با توجه به اهداف این توصیه‌نامه آموزش فنی و حرفه‌ای به‌طور جامع و مبسوطی استفاده شده و شامل تمام جنبه‌های فرآیند آموزشی از جمله آموزش عمومی، مطالعه و بررسی فناوری و علوم وابسته و فراهم‌آوری و کسب مهارت‌های عملی، نگرش‌ها، شناخت و درک دانش مرتبط با حرف در بخش‌های مختلف اقتصادی و زندگی اجتماعی است.
- آموزش فنی و حرفه‌ای با موارد زیر بیشتر شناخته می‌شود:
- (الف) بخش لاینفک و اساسی آموزش عمومی،
 - (ب) ابزار آمادگی در حوزه‌های حرفه‌ای و مشارکت مؤثر در دنیای کار،
 - (ج) جنبه‌ای از یادگیری مادام‌العمر و آمادگی برای شهروند مسئول،

د) وسیله‌ای برای ارتقای توسعه محیطی پایدار،

ه) روشی برای کاهش فقر (فقرزدایی).

۳. آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان بخشی از کل فرآیند آموزشی و حقی از حقوق بشر در اصل بیست‌وششم اعلامیه جهانی حقوق بشر تعیین شده است و در واژه «آموزش و پرورش» گنجانده شده است. این واژه در پیمان‌نامه و توصیه‌نامه آموزشی در جلسه یازدهم (۱۹۶۰) کنفرانس عمومی سازمان علمی - فرهنگی آموزش ملل متحد و پیمان‌نامه جلسه بیست‌وپنجم (۱۹۸۹) کنفرانس عمومی آموزش فنی و حرفه‌ای تعریف شده است. بنابراین مقررات و قوانین اسناد فوق در ارتباط با آموزش فنی و حرفه‌ای هم قابل اجرا و اطلاق شدنی است.

۴. این توصیه‌نامه به‌عنوان عامل پیش‌برنده اصول کلی، اهداف و خط‌مشی باید شناخته شود که توسط هر کشور خاص براساس نیازهای اجتماعی - اقتصادی و منابع قابل دسترس در دنیای در حال تغییر به کار برده می‌شود و دیدگاه آن ارتقای وضعیت آموزش فنی و حرفه‌ای است. کاربرد مقررات و زمان‌بندی اجرای آن به شرایط خاص و مقررات مطابق با قانون اساسی موجود در هر کشور بستگی دارد.

آموزش فنی و حرفه‌ای و ارتباط آن با فرآیند آموزشی: اهداف

۵. با توجه به رشد بسیار اجتماعی، اقتصادی و توسعه فناوری و علمی که در حال پیشرفت یا مورد انتظار است و از مشخصه‌های زمانه کنونی ماست به‌خصوص موضوعات جهانی‌سازی و انقلاب در فناوری ارتباطات و اطلاعات، آموزش فنی و حرفه‌ای در همه کشورها باید جنبه حیاتی و اصلی از فرآیند آموزشی باشد و به‌خصوص باید:

الف) موجب دستیابی به اهداف اجتماعی از قبیل دموکراسی و توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی شود و توان بالقوه همه افراد از جمله زنان و مردان را برای مشارکت فعال در برقراری این اهداف بدون توجه به مذهب، نژاد و سن بالا ببرد.

ب) جنبه‌های فنی و علمی شهروند معاصر را به روشی هدایت کند که افراد بتوانند محیط خودشان را درک کنند و برای ایفای نقش توانمند شوند و هم‌زمان بتوانند روی موضوعات سیاسی، محیطی، اجتماعی و تغییرات فناوری و علمی تفکر اقتصادی داشته باشند.

ج) توانمند کردن افراد برای مشارکت و کمک به توسعه محیطی پایدار از طریق انتخاب حرف آنان و دیگر حوزه‌های زندگی‌شان.

۶. ضرورت دارد بین آموزش، دنیای کار و جامعه به‌عنوان کل، ارتباط و وابستگی جدیدی برقرار شود و آموزش فنی و حرفه‌ای باید به‌عنوان بخشی از یک نظام یادگیری مادام‌العمر که مناسب و منطبق با

نیازهای خاص هر کشور با توسعه فناوری‌های جهانی است این ارتباط را برقرار کند. این نظام یادگیری مادام‌العمر باید:

الف) موانع و فواصل بین سطوح و حوزه‌های آموزش، بین آموزش و دنیای کار و بین مدرسه و جامعه را از طریق مواد زیر از بین ببرد:

۱. تلفیق مناسب فنی و حرفه‌ای در آموزش عمومی برای کلیه سطوح تحصیلی،
۲. ایجاد ساختارهای آموزشی تغییرپذیر، قابل تنظیم و باز،
۳. در نظر گرفتن نیازهای آموزشی افراد، تحول حرف و مشاغل و شناخت کارها و تجربیات کاری شناخته شده به‌عنوان بخشی از نظام یادگیری.

ب) بهبود کیفیت زندگی با ایجاد فرهنگ یادگیری که به افراد اجازه می‌دهد برای کسب پیوسته دانش و مهارت حرفه‌ای، بینش و افق فکری روشنفکرانه خود را بهبود بخشند و به‌طور تضمینی در استفاده از رونق اقتصادی و تغییرات فنی برای رفاه عمومی، آن را به‌کار گیرند.

۷. آموزش فنی و حرفه‌ای باید با یک پایه و اساس گسترده شروع شود که تحرک‌پذیری افقی و عمودی درون نظام آموزشی و بین محیط مدرسه و دنیای کار را تسهیل می‌بخشد، بنابراین از هرگونه تبعیض و تفاوت و اعمال سلیقه اجتناب می‌کند و باید به‌گونه‌ای طراحی شود که:

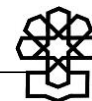
الف) آموزش فنی و حرفه‌ای باید بخش لاینفک و جدایی‌ناپذیر آموزش عمومی و آموزش پایه هر فرد باشد که به شکل آشنایی با فناوری، دنیای کار، ارزش‌های انسانی و استاندارد شهروند مسئولیت‌پذیر است.

ب) به‌صورت آزادانه و مثبت انتخاب شود به‌گونه‌ای که افراد، استعدادها، علائق و مهارت‌های منجر به یک حرفه در بخش‌های مختلف یا منجر به آموزش عالی را توسعه دهند.

ج) آموزش فنی و حرفه‌ای باید اجازه دسترسی به دیگر جنبه‌های حوزه‌های آموزش در همه سطوح از جمله مؤسسات آموزش عالی را بدهد و باید به‌طور جدی، کامل و پیوسته در آموزش عالی جهت داده شود. در نتیجه بند «۵» جزء الف) برای تمامی مراحل و عرصه‌های تخصص‌گرایی در آموزش عمومی تلفیق شود.

د) امکان انتقال از یک حوزه یا رشته خاص به حوزه یا رشته دیگری در آموزش فنی و حرفه‌ای وجود داشته باشد.

ه) براساس نظام آموزش اجباری در هر کشور، آموزش فنی و حرفه‌ای به‌راحتی و با هر نوع تخصص مناسب درون نظام رسمی آموزشی یا خارج از آن نظام رسمی، اما متصل و هم‌پسته یا به‌موازات مهارت‌آموزی باید در دسترس همه باشد تا فرصت دسترسی به پویایی و تحرک شغلی، حرفه‌ای و آموزشی در سنین پایین که مدنظر آموزش پایه عمومی است مهیا شود.

و) آموزش فنی و حرفه‌ای در موارد ذکر شده، باید براساس تساوی زنان با مردان باشد و در جایی ارائه شود که محیط کار و یادگیری مناسب برای مشارکت دختران و زنان بدون تعصب و تبعیض باشد و باید به دنبال راهکارهای انگیزشی و تشویقی برای ترغیب دختران و زنان نسبت به آموزش فنی و حرفه‌ای باشد.

ز) آموزش فنی و حرفه‌ای باید برای افراد ناتوان و معلول یا گروه‌های محروم اقتصادی و اجتماعی مانند مهاجران، پناهندگان و اقلیت‌ها (افراد بومی) و سربازان در حال خدمت در موقعیت‌های گوناگون و سرباز آماده خدمت، همچنین برای جوانان حاشیه‌نشین تطابق با نیازهای آنان و با هدف ورود آنها به جامعه قابل دسترس باشد.

۸. آموزش فنی و حرفه‌ای با هدف برآوردن نیازها و آرمان‌های افراد باید:

الف) توسعه هماهنگ و مناسب ارزش‌های بشری را با توجه به شخصیت و خصوصیات فردی افراد پرورش دهد.

ب) افراد را برای یادگیری مادام‌العمر با توسعه ابزارهای فکری ضروری و مهارت‌های فنی و کارآفرینی و تحول نگرش‌ها آماده کند.

ج) ظرفیت تصمیم‌گیری ضروری را در افراد پرورش دهد و آنان را برای مشارکت فعال و هوشمندانه در کارهای گروهی، رهبری در هنگام کار و در کل جامعه آماده کند.

د) افراد را برای رویارویی با پیشرفت سریع در فناوری اطلاعات و ارتباطات توانمند کند.

سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و مدیریت اجرایی

۹. برای آموزش فنی و حرفه‌ای باید سیاست‌هایی تدوین شود که از اهداف فرآیند کل آموزش و اهداف ملی پذیرفته شده، پشتیبانی کند و همان اهداف را اجرا و مدیریت کند و در صورت امکان این سیاست‌ها براساس نیازمندی‌های اقتصادی، اجتماعی و منطقه‌ای کنونی و آتی و در چارچوب مالی و قانونی مناسب، اتخاذ گردد. این سیاست‌ها باید با هدف کیفی و ساختاری آموزش فنی و حرفه‌ای، همان‌گونه که در اصل دوم کنوانسیون آموزش فنی و حرفه‌ای (۱۹۸۹) تصریح شده است، هدایت شوند. همچنین سیاست‌های دیگر توصیه‌نامه دومین کنفرانس بین‌المللی آموزش فنی و حرفه‌ای (۱۹۹۹) این‌گونه توصیف می‌شوند:

الف) اگرچه مسئولیت اول آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عهده دولت‌هاست، اما در بازار مدرن اقتصادی، طراحی سیاست‌گذاری آموزش فنی و حرفه‌ای و ارائه آن باید از طریق مشارکت و همکاری بین دولت، کارفرمایان (استخدام‌کنندگان)، مؤسسات کاربایی، انجمن‌های حرفه‌ای، صنعت، کارگران، کارمندان، نمایندگان و وابستگان آنان و سازمان‌های غیردولتی و جوامع محلی انجام شود. این مشارکت باید باعث ایجاد یک چارچوب قانونی منسجم شود تا بتوان برای تغییر راهکار ملی اقداماتی انجام داد. در واقع در

این راهکار، دولت غیر از فراهم کردن آموزش فنی و حرفه‌ای می‌تواند رهبری، بینش، ایجاد امکانات و تسهیلات، هماهنگی و برقراری تضمین کیفی را نیز تأمین کند و با شناخت و توجه به الزامات خدمات اجتماعی، هدف «آموزش فنی و حرفه‌ای برای همه» را تضمین کند.

ب) آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در بخش‌های مختلف دولتی و خصوصی بهتر به کار گرفته می‌شوند این ترکیب مناسب در بخش خصوصی و دولتی، می‌تواند به روش‌های بسیاری انجام شود که در آن نظارت دولت در تسهیل انتخاب این بخش‌ها با توجه به تضمین کیفی آنها ضروری است.

ج) بخش‌های دولتی و خصوصی باید بپذیرند آموزش فنی و حرفه‌ای یک سرمایه‌گذاری است نه خرج تراشی و نه تنها منجر به بازگشت سرمایه به‌طور قابل ملاحظه‌ای می‌شود، بلکه رهاوردهایی از جمله رفاه کارگران، بهره‌وری بیشتر و رقابت در عرصه بین‌المللی را به همراه دارد. بنابراین بودجه آموزش فنی و حرفه‌ای باید بالاترین حد ممکن بین دولت، صنعت، جامعه و فراگیران و هنرآموزان تقسیم شود. دولت باید انگیزه مالی، امکانات و موجبات مالی مناسب را تأمین کند. علاوه بر این دولت‌های کشورهای کمتر توسعه‌یافته به‌خصوص باید برای آموزش فنی و حرفه‌ای به دنبال همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه ساختاریافته باشند.

د) در اغلب دولت‌ها برای مؤلفه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در بین ادارات و نمایندگی‌ها مسئولیت‌های مشترک و موازی وجود دارد. مطلوب است دولت‌ها خط‌مشی چارچوب دولتی خودشان را تا حداکثر ممکن ساده و مؤثر نشان بدهند تا کارهای انجام شده برای آموزش فنی و حرفه‌ای ملی را هماهنگ‌تر کنند و با بخش خصوصی مشارکت مؤثر و کارآمدتر داشته باشند و آموزش فنی و حرفه‌ای را به نفع همه دست‌اندرکاران، ارتقا دهند.

۱۰. به برنامه‌ریزی گسترش و توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای باید توجه خاصی شود به این ترتیب که:

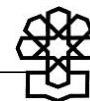
الف) علاوه بر طرح‌هایی برای اصلاحات آموزشی، در دستور کار پیشرفت و توسعه ملی باید بالاترین اولویت به آموزش فنی و حرفه‌ای داده شود،

ب) ارزیابی و سنجش نیازهای ملی بلندمدت و کوتاه‌مدت،

ج) تخصیص منابع مالی، مناسب حال و آینده،

د) تعیین یک نهاد ملی که مسئولیت برنامه‌ریزی و هماهنگی در آموزش فنی و حرفه‌ای را براساس تحلیل داده‌های آماری و با هدف تسهیل اجرای این برنامه‌ها در برنامه‌ریزی سیاست‌های آموزشی و سیاست‌های استخدامی و حرفه‌ای به‌عهده دارد.

۱۱. برنامه‌ریزی باید به روندهای اجتماعی و اقتصادی ملی و در صورت ممکن منطقه‌ای، پاسخ گوید تا بتوان تغییر تقاضا برای گروه‌ها و دسته‌های مختلف کالاها، خدمات و انواع مختلف دانش و مهارت را پیش‌بینی و برای آن برنامه‌ریزی کند، به‌گونه‌ای که آموزش فنی و حرفه‌ای به سهولت با تغییرات اقتصادی، اجتماعی،

فناوری و علمی نوظهور و جدید سازگار شود. همچنین این برنامه‌ریزی باید با اقدامات مهارت‌آموزی طرح‌ریزی شده کنونی و تحول دنیای کار در مناطق روستایی و شهری هماهنگ باشد.

۱۲. در حالی که مسئولان آموزش و پرورش مسئولیت سیاست‌گذاری آموزش فنی و حرفه‌ای را به عهده دارند، گروه‌های ذی‌نفع ذیل باید به‌طور فعال در تنظیم سیاست‌گذاری‌ها، مراحل برنامه‌ریزی و مطابق با ساختارهای مرتبط شرکت داشته باشند و باید نهادهای عمومی، توصیه‌ای و مشاوره‌ای در سطح ملی و محلی تشکیل شود که موضوع مشارکت را اجازه دهد:

(الف) مسئولان دولتی که مسئولیت برنامه‌ریزی سیاست‌های اجتماعی و اقتصادی، نیروی کار و به‌کارگیری آنان و ایجاد بخش‌های خدماتی و کارخانه‌سازی را به عهده داشته باشند.

(ب) نمایندگان از سازمان‌های غیردولتی درون‌بخشی اشتغال از بین کارفرمایان و کارگران و در اقتصاد غیررسمی از بین شرکت‌های کوچک و کارآفرینان باشد.

(ج) مسئولان یا گروه‌هایی مسئولیت آموزش خارج از مدرسه یا مهارت‌آموزی را به عهده بگیرند.

(د) نمایندگان که مسئولیت آنان آموزش عمومی و آموزش خاص استانی است برای اجرای سیاست‌های آموزشی باید وجود داشته باشند که شامل معلمان، مدیران و آزمون‌گران هستند.

(ه) والدین، فارغ‌التحصیلان مدرسه، دانش‌آموزان و سازمان‌های جوانان،

(و) نمایندگان از سطح کلی جامعه.

۱۳. سیاست‌های بهبود ساختاری آموزش فنی و حرفه‌ای باید درون چارچوب سیاست‌های جامعه و گسترده‌ای که برای اجرای اصول آموزش مادام‌العمر طراحی شده است، وضع شود به‌گونه‌ای که در آن اجرای اصول آموزش یادگیری مادام‌العمر از طریق ساختارهای قابل انعطاف و باز برای آموزش، مهارت‌آموزی و راهنمایی آموزش فنی و حرفه‌ای فراهم گردد. همچنین صرف‌نظر از اینکه یادگیری و فعالیت‌های درون نظام رسمی آموزشی یا بیرون از آن اتفاق می‌افتد، باید فناوری‌های نوین آموزشی فراهم شود در این ارتباط ملاحظات زیر باید در نظر گرفته شود:

(الف) سیاست ساختار آموزش متوسطه چندمنظوره به‌گونه‌ای وضع شود که برنامه درسی متنوعی ارائه کند تا آموزش را با دنیای کار پیوند دهد.

(ب) برای آموزش عالی مؤسسه‌ای داشته باشیم که در آن پذیرش دانشجو انعطاف‌پذیر و راحت باشد و برنامه‌های آموزشی قابل انعطاف داشته باشد و دامنه برنامه‌ها از دوره‌های کوتاه‌مدت تخصصی تا برنامه‌های بلندمدت تمام‌وقت باشد و در آن برنامه‌های مطالعاتی، پژوهش و برنامه‌های تخصص حرفه‌ای گنجانده شود.

(ج) برقراری نظام ارائه مدارک معادل که به‌موجب آن پس از پایان هر برنامه مصوب نمره و اعتبار داده می‌شود و این رسمیت شناختن با توجه به صلاحیت‌های حرفه‌ای و علمی - یا آموزشی و تجربه کاری اعطا می‌شود.

د) باید بین برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی مسیر هموار و موافقتنامه معتبر فراهم شود تا فراگیرانی که آرزوی ادامه تحصیل دارند از آن بهره‌مند شوند.

۱۴. سیاست‌ها باید به گونه‌ای هدایت شود که تضمین‌کننده کیفیت آموزش فنی و حرفه‌ای باشد تا تمایز بین انواع مختلف جریان‌های آموزشی وجود نداشته باشد. در این رابطه، تلاش‌های خاصی باید صورت گیرد و آموزش فنی و حرفه‌ای باید به دنبال برآورده کردن استانداردهای بین‌المللی باشد.

۱۵. به منظور اطمینان از رسیدن به کیفیت، متولیان ملی مسئول، باید استانداردها و ضوابطی را ارائه کنند که هدف آن ارزشیابی و مرور دوره‌ای تمام جنبه‌های کاربردی آموزش و پرورش از جمله آموزش غیررسمی آن باشد که عبارتند از:

الف) همه اشکال شناخت و تشخیص پیشرفت تحصیلی و صلاحیت‌های پیرو آن،

ب) صلاحیت‌های کارکنان،

ج) نسبت تعداد هنرآموزان و معلم‌ها به فراگیران،

د) کیفیت برنامه درسی و مواد آموزشی،

ه) ایمنی و رعایت نکات پیشگیری برای همه محیط‌های مهارت‌آموزی و یادگیری،

و) امکانات فیزیکی، ساختمان، کتابخانه، چیدمان‌های کارگاهی، کیفیت و نوع تجهیزات.

۱۶. سیاست‌های ملی باید پژوهش‌های مرتبط با آموزش فنی و حرفه‌ای را، با تأکید خاص به توان بالقوه آن درون نظام یادگیری مادام‌العمر، ترویج کند و این پژوهش‌ها را به سوی پیشرفت و تعالی و ارتباط آن به زمینه‌های اقتصادی - اجتماعی موجود و متداول هدایت کند. این پژوهش باید در سطح ملی، مؤسسات و یا توسط اشخاص خصوصی انجام شود. برای رسیدن به این هدف:

الف) باید بر توسعه برنامه‌ریزی درسی و تحقیقات درباره مواد و روش‌های یاددهی - یادگیری، با تأکید بر جایی که نیازسنجی باید انجام شود و بر فناوری‌ها، تکنیک‌ها و فنون به کار رفته برای مشکلات توسعه‌ای تأکید خاص شود.

ب) باید برای مؤسسات آموزش عالی، مؤسسات پژوهشی تخصصی و سازمان‌های حرفه‌ای که وظیفه‌شان کاربست نتایج تحقیقات آموزش فنی و حرفه‌ای و براساس پژوهش تجربی و نمونه در مؤسسات منتخب برگزیده شده است، منابع مالی و تسهیلات و امکانات مادی از منابع خصوصی و یا دولتی در دسترس باشد.

ج) نتایج مثبت این پژوهش‌ها و آزمون‌های تجربی باید با استفاده از همه رسانه‌های موجود و قابل دسترس به خصوص فناوری ارتباطی - اطلاعاتی به‌طور گسترده منتشر و اشاعه شود.

د) اثربخشی آموزش فنی و حرفه‌ای باید با استفاده از آمارهای مرتبط از جمله آمار ثبت‌نام، نام‌نویسی نیمه‌وقت دانش‌آموزان، نرخ افت تحصیلی و تعیین جایگاه فارغ‌التحصیلان در استخدام و

کاربایی و میزان حقوق در سیستم حقوقی و خوداشتغالی و داده‌های دیگر ارزیابی شود. (ه) به تلاش برای انجام پژوهش‌هایی در ارتباط با شرایط کاری و انسانی کردن شرایط کار باید تأکید شود.

۱۷. برای ارزشیابی نظارت و اعتباربخشی به‌منظور تضمین کاربست سریع یافته‌های پژوهشی و حفظ استانداردها باید ساختارهای مدیریتی فراهم شود:

(الف) ارزشیابی به‌عنوان یک اصل کلی باید متضمن کیفیت و هموار بودن عملکرد آموزش فنی‌وحرفه‌ای باشد که به‌وسیله مطالعات مروری پیوسته و اقدامات مداوم در جهت پیشرفت و نظارت بر پیشرفت، نگهداری و حفظ استانداردها صورت می‌گیرد و از طریق مطالعه مروری پیشرفت ثابت و دائم کارکنان، امکانات و تسهیلات، برنامه‌ها و مهم‌تر از همه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان حاصل می‌شود. (ب) نظارت بر کارکنان باید باعث تشویق و ترغیب بهبود کیفی یاددهی شود و این به‌وسیله راهنمایی و مشاوره توصیه‌های آموزش مداوم فراهم می‌شود.

(ج) تمامی برنامه‌های آموزش فنی‌وحرفه‌ای، از جمله آنهایی که توسط بخش خصوصی تأمین می‌شود باید تحت نظارت و تأیید مسئولان دولتی باشد.

(د) مؤسسات خصوصی باید برای طراحی و برنامه‌ریزی برنامه‌هایشان استقلال داشته باشند و در این راستا باید به‌منظور تناسب و سازگاری با نیازهای محلی، بخش تجارت و صنعت را درگیر کنند. ۱۸. باید نسبت به منابع و مواد آموزشی مورد نیاز برای آموزش فنی‌وحرفه‌ای توجه خاصی شود و اولویت‌ها باید با توجه به نیازهای بلادرنگ و فوری جهت‌ها و گرایش‌های احتمالی توسعه آینده در نظر گرفته شود و این کار با مشورت نمایندگانی از دنیای کار صورت گیرد:

(الف) طراحی و برنامه‌ریزی مؤسسه‌ای باید به‌گونه‌ای هدایت شود که حداکثر کارآیی و انعطاف در استفاده و کاربرد را تضمین کند.

(ب) برنامه‌ریزی، طراحی، ساخت و تجهیز امکانات و تسهیلات باید با توجه و ملاحظه برای مقاصد و کاربردهای تجهیزات، عوامل محلی موجود و پژوهش‌های مرتبط و با همکاری متخصصان بخش صنعت، معلمان و معلمان آموزشی (مهندس معمار با گرایش آموزش و پرورش) انجام شود.

(ج) برای هزینه‌ها، مصارف و مخارج متناوب و تکراری تدارکات و حفاظت، نگهداری و تعمیر تجهیزات و وسایل باید بودجه کافی اختصاص داده شود.

(د) باید به مؤسسات برای مدیریت و مدیریت منابع مالی استقلال بیشتری داده شود.

جنبه‌های فنی‌وحرفه‌ای آموزش عمومی

۱۹. از مؤلفه‌ها و عناصر ضروری آموزش عمومی باید آشنایی با فناوری و ورود به دنیای کار باشد. این

ابتکار با فهم ماهیت فناوری فرهنگ جدید آغاز می‌شود و بدین طریق باید مهارت‌های عملی مورد نیاز دنیای کار کسب شود. آغاز چنین آموزشی باید مرکز توجه در اصلاح آموزشی و دموکراسی نمودن باشد و این ابتکار یک عنصر و مؤلفه ضروری در برنامه درسی است و باید از آموزش ابتدایی آغاز شود و تا سال‌های اولیه آموزش متوسطه ادامه یابد.

۲۰. با ابتکار آموزش فنی و حرفه‌ای عمومی باید به‌طور مداوم به دانش‌آموزان فرصت‌هایی داده شود تا درون نظام آموزشی یا خارج از آن، در محیط‌های کاری و در سطح وسیع‌تر، جامعه بتوانند هر زمان و همیشه از آموزش‌ها بهره‌برند و از آن استفاده کنند.

۲۱. ابتکار آموزش فنی و حرفه‌ای در آموزش عمومی جوانان، باید به‌طور کامل نیازهای آموزشی در تمامی حوزه‌ها و محدوده‌های علائق و توانمندی دانش‌آموزان را برآورده کنند و عمدتاً سه کارکرد را جدا کند:

الف) گسترده‌تر کردن افق آموزشی یا به‌کار گرفتن امکانات برای آشنایی با دنیای کار، شناخت دنیای فناوری و محصولات آن از طریق اکتشاف مواد و منابع، ابزارها، فنون، فرآیند تولید، توزیع و مدیریت به‌عنوان کل و تقویت فرآیند یادگیری از طریق تجربه عملی.

ب) جهت‌دهی افرادی که علائق و توانمندی آموزش فنی و حرفه‌ای را دارند به‌سوی آمادگی برای زمینه حرفه‌ای یا مهارت‌آموزی خارج از نظام آموزش رسمی.

ج) پرورش نگرش افرادی که بدون هیچ هدف و مهارت شغلی و حرفه‌ای یا داشتن مهارت ترک تحصیل می‌کنند و احتمالاً ارتقای تفکر آنان برای بهبود و افزایش استعدادها، توان بالقوه‌شان، تسهیل انتخاب یک شغل و دستیابی به شغل اول و به آنها اجازه دهد که مهارت‌آموزی حرفه‌ای و پیشرفت فردی استقرار یابد.

۲۲. مطالعات فنی و حرفه‌ای عمومی در مدارس برای برنامه‌های آموزش جوانان و جهت‌دهی آنان اهمیت بسزایی دارد و مستلزم تعادل مناسبی بین کار عملی و تئوری است. چنین برنامه‌های مطالعاتی باید با همکاری جوامع حرفه‌ای و افرادی که مسئول آموزش فنی و حرفه‌ای هستند، تهیه شود. این برنامه‌ها باید:

الف) براساس حل مسئله بوده و رویکرد تجربی داشته باشد که مستلزم داشتن تجربه در روش‌های برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری است،

ب) به فراگیران طیف گسترده‌ای از حوزه‌های فناوری و موقعیت کاری پربار ارائه دهد،

ج) دستورات ایمنی و مهارت‌های عملی ارزشمند از قبیل استفاده از ابزار، تعمیر، نگهداری و رویه‌های ایمنی ابزار و توجه به ارزش، آنها را توسعه دهد،

د) تدوین طراحی یک برنامه خوب و مناسب، باکیفیت و با مهارت و چیره‌دستی،

ه) توسعه توانمندی عملکرد به عنوان عنصر یک تیم و گروه و برقراری ارتباطات با اطلاعات فنی،
(و) نزدیک و وابسته به محیط اما محدود به آن نباشد.

۲۳. برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در جهت تقویت آموزش عمومی جوانان و بزرگسالان باید
به گونه‌ای هدایت شود تا کسانی را که مشغول به کار هستند، قادر سازد تا:

الف) فهم دلالت‌های کلی تغییرات فنی، تأثیر آن بر زندگی شخصی و حرفه‌ای و چگونگی
سازگاری با این تغییرات را بشناسد.

ب) برای بهبود محیط جامعه، خانه و در نتیجه کیفیت زندگی و انجام فعالیت‌های پربار در اوقات
فراغت از مهارت‌های عملی استفاده نمایند.

ج) پروراندن آگاهی از تأثیر اجتماعی فناوری بر محیط و مفهوم توسعه پایدار.

آموزش فنی و حرفه‌ای به عنوان آمادگی برای زمینه‌های حرفه‌ای

۲۴. با تفاوتی که بین آموزش رسمی در مقطع متوسطه و راهنمایی، با استخدام و کارایی و فرصت‌های
شغلی موجود در دسترس وجود دارد، باید بالاترین اولویت به آموزش فنی و حرفه‌ای داده شود. در نتیجه
ساختار و مفهوم آموزش سنتی در بخش عمومی یا فنی و حرفه‌ای باید بر اساس موارد زیر تعدیل شود:

الف) باید در سال‌های پایانی آموزش متوسطه تنوع آموزشی فراهم شود تا بتوانند در ارتباط با
کارآیی و استخدام و مهارت‌آموزی دنبال و به استخدام یا آموزش عالی ختم شود. به این طریق به همه
جوانان مطابق با نیازها و توانمندی‌هایشان فرصت انتخاب و گزینش موقعیت‌های آموزشی داده می‌شود.
ب) توسعه برنامه‌ها و ساختارهای آموزشی در تمام سطوح تحصیلی بر مبادله قابل انعطاف و
سازمان‌یافته بین مؤسسات آموزشی (از جمله دانشگاه‌ها)، مؤسسات مهارت‌آموزی و دنیای کار متمرکز
شده است.

۲۵. آموزش فنی و حرفه‌ای به عنوان آمادگی برای زمینه‌های حرفه‌ای باید اساس و بنیانی برای
حرفه‌های مورد پسند، رضایت‌بخش، پربار و سازنده فراهم کند و باید:

الف) منجر به فراهم‌آوری دانش جامع و مهارت‌های عمومی شود که به تعدادی از حرف درون یک
رشته خاص مربوط است تا آنجا که فرد محدود به انتخاب یک حرفه نباشد و قادر باشد در طول دوره
زندگی از یک رشته به رشته دیگر برود و تغییر رشته دهد.

ب) همزمان برای دوره آغاز استخدام، دوره آمادگی حرفه‌ای، دقیق، کامل و تخصصی را ارائه کند
از جمله آن خوداشتغالی و همچنین آموزش ضمن خدمت است.

ج) در هر مرحله از زندگی کاری فرد، برای آموزش مداوم از لحاظ دانش، مهارت و نگرش پیشینه
علمی فراهم کند.

۲۶. از تخصص‌گرایی محدود و زودهنگام باید اجتناب کرد:

الف) در اصل پایین‌ترین سن شروع تخصص ۱۵ سالگی است.

ب) زمانی برای گذراندن دروس عمومی باید در نظر گرفته شود و قبل از انتخاب یک شاخه خاص، دانش پایه و مهارت‌های عمومی برای بخش حرفه‌ای، مورد نیاز است.

۲۷. برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای برای تطابق و سازگاری با نیازهای همه فراگیران و با تأکید خاص بر ترغیب زنان و دختران به آموزش فنی و حرفه‌ای، به‌عنوان یک نظام تمام‌شمول و جامع باید طراحی شود. دسترسی برابر و مشارکت زنان و دختران با موارد زیر تضمین شود:

الف) اقدامات قانونی مناسب،

ب) اشاعه گسترده اطلاعات مرتبط با فرصت‌ها،

ج) راهنمایی و مشاوره خاص جنسیتی،

د) انگیزه‌های دیگر مرتبط با شرایط و زمینه‌های محلی.

۲۸. برای جوانان بیکار، افراد ترک تحصیل کرده، کودکان گروه‌های محروم اجتماعی مانند اقلیت‌ها، کارگران مهاجر، پناهندگان و... افراد کم‌سواد یا کسانی که دارای مدرک آموزش ابتدایی‌اند، بی‌سوادان و کسانی که بعد از اتمام آموزش اجباری و نظری وارد دوره‌های مهارت‌آموزی نشده‌اند، باید امکانات خاص فراهم شود تا آنان بتوانند برای داشتن شغل یا خوداشتغالی، مهارتی کسب کنند.

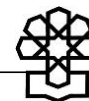
۲۹. ضرورت دارد کسانی که دارای معلولیت جسمی و ذهنی هستند، با توجه به آن ناتوانی وارد محیط جامعه و حرف موجود در آن شوند و برای آنها باید فرصت‌های آموزشی برابر در دسترس باشد و همانند کسانی که معلولیت ندارند وارد نظام آموزش فنی و حرفه‌ای شوند تا بتوانند صلاحیت‌ها و شایستگی‌های یک حرفه را به‌دست بیاورند و توان بالقوه و بهینه‌سازی مشارکتشان به‌عنوان نیروی کار را درک کنند، اما برای این کار مؤسسات خاص و سنجش پیشرفت تحصیلی به خصوصی مورد نیاز است.

سازمان

۳۰. آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان آمادگی برای یک زمینه حرفه‌ای باید براساس برنامه‌ریزی ملی یا استانی - محلی سازماندهی شود تا بتواند به‌طور مثبت به نیازهای جامعه آموزشی، اقتصادی، اجتماعی و به نیازهای گروه‌های مختلف جامعه بدون تبعیض پاسخ گوید.

۳۱. آموزش فنی و حرفه‌ای الگوی سازمانی متعددی دارد از جمله تمام‌وقت، نیمه‌وقت، آزاد و یادگیری از راه دور که در هر کشور باید وجود داشته باشد، همچنین الگوهای زیر باید در نظر گرفته شود:

الف) برنامه‌های تمام‌وقت شامل آموزش عمومی و مهارت‌آموزی عملی که توسط یک مؤسسه

آموزشی به صورت جامع و تخصصی فراهم می‌شود.

ب) برنامه‌های نیمه‌وقت از جمله موارد زیر که در آن آموزش عمومی و جنبه‌های تئوری و عملی گسترده یک زمینه حرفه‌ای در یک مؤسسه آموزشی فراهم می‌شود به گونه‌ای که مهارت آموزشی عملی خاص ضمن کار یک حرفه انتخاب شده، آموخته می‌شود:

۱. نظام یک روز کار آزاد (Day - Release): در این نظام کارگران و کارآموزان یک یا دو روز در هفته در مؤسسه آموزشی حضور دارند.

۲. نظام ساندویچی (دوره آموزش حرفه‌ای و تحصیل کوتاه‌مدت): در این نظام، زمان آموزش مؤسسه، متناوب و انتخابی است. به این ترتیب که زمان مهارت‌آموزی در کارخانه، مزرعه، مؤسسه‌های تجاری یا دیگر مؤسسه‌های مرتبط به‌طور متناوب سپری می‌شود.

۳. نظام وقفه آزاد (Block - Relax): در این نظام کارگران باید سالیانه در دوره‌های ده تا پانزده هفته‌ای شرکت کنند.

ج) برنامه‌های آموزش از راه دور و آموزش آزاد از طریق زیر باید مهیا شود:

۱. مکاتبه،

۲. کانال خاص رادیو - تلویزیون،

۳. اینترنت و رسانه‌های مبتنی بر کامپیوتر.

۳۲. متولیان مسئول باید آموزش نیمه‌وقت را تشویق کنند، بنابراین:

الف) این برنامه‌ها بعد از اتمام مدرسه یا آموزش اجباری مورد نیاز باید در دسترس باشد و این دسترس‌پذیری باید در سراسر زندگی تداوم یابد.

ب) صلاحیت‌ها و شایستگی‌هایی که به طریقه نیمه‌وقت کسب می‌شود باید معادل آموزش تمام‌وقت باشد.

ج) مهارت‌آموزی عملی که توسط کارفرمایان اداره می‌شود باید تا آنجا که ممکن است جامع و گسترده و با هدف رسیدن به استانداردهای بین‌المللی باشد.

۳۳. در هر دو بخش خصوصی و دولتی به برنامه‌های توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای در سطح بالاتر، از منظر نیاز فزاینده به کارکنان با صلاحیت سطح متوسط و با توجه به تعداد بسیار فارغ‌التحصیلان دوره متوسطه یا معادل آن، باید اولویت و اهمیت زیادی داده شود و براساس این الگوهای زیر باید در نظر گرفته شود:

الف) یک دوره زمانی یک یا دو ساله برای کسب تجربه کار که توسط متخصصان به صورت برنامه‌های تمام‌وقت یا نیمه‌وقت طراحی می‌شود.

ب) برنامه‌های نیمه‌وقت طراحی می‌شود.

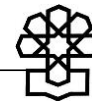
ج) برنامه‌های تمام‌وقت به عنوان توسعه و پیوست نام‌های تخصصی دبیرستان یا مؤسسات

آموزش عالی.

- (د) برنامه‌هایی که از طریق آموزش آزاد یا آموزش از راه دور ارائه می‌شود.
۳۴. از منظر هزینه‌های بسیار بالای تجهیزات، به‌کارگیری و استفاده از آنها باید سازماندهی شود تا سود مطلوبی داشته باشد. این را می‌توان با موارد زیر کسب کرد:
- (الف) کتابخانه و کارگاه یا سیار که چندین مؤسسه آموزشی را تحت پوشش قرار می‌دهند.
- (ب) از کلاس‌ها و کارگاه‌ها باید برای آموزش مداوم یا برنامه‌های مهارت‌آموزی غیررسمی در هنگامی که مؤسسات آموزشی در بعد از ظهر و تعطیلات بسته است، استفاده شود.
- (ج) از کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها برای القای فرهنگ حفظ و نگهداری وسایل و استانداردهای ایمنی باید استفاده شود.
- (د) برای مهارت‌آموزی عملی شرکت‌ها باید تشویق شوند تا کلیه امکانات و تجهیزاتشان را در اختیار قرار دهند.
۳۵. برای افرادی که در بخش خاصی از شرکت، خود را برای انجام کار حرفه‌ای آماده می‌کنند، شرکت‌ها باید به‌طور فعال درگیر مهارت‌آموزی عملی و تئوری آنان شوند و برای سازماندهی چنین مهارت‌آموزشی باید با مؤسسات آموزشی خاصی تعامل داشته باشند.

محتوای برنامه

۳۶. تمام برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان آمادگی برای زمینه شغلی باید:
- (الف) با هدف فراهم کردن دانش علمی، تنوع ابزارهای فنی و آشنایی با تغییرات فناوری و یک دسته شایستگی‌های محوری و مهارت‌های عمومی صلاحیت‌ها و مهارت‌های عمومی باشد که برای سازگاری سریع با تفکرات جدید و روش‌های نوین و برای توسعه حرفه‌ای دائم ضروری است.
- (ب) برنامه براساس تحلیل و پیش‌بینی نیازهای حرفه‌ای باشد که توسط متولیان آموزش ملی، مسئولان استخدام و کاریابی، سازمان‌های حرفه‌ای و دیگر مسئولان دست‌اندرکار و ذی‌نفعان این حوزه انجام گیرد.
- (ج) برنامه‌ها شامل توازن مناسب بین موضوعات عمومی، علوم و فناوری و موضوعاتی مثل سواد رایانه‌ای، فناوری ارتباطات و اطلاعات، زیست‌محیطی و پژوهش‌هایی از جنبه‌های عملی و نظری زمینه‌های شغلی باشد.
- (د) تأکید برنامه باید بر رشد و توسعه یک سری ارزش‌ها، اخلاقیات و نگرش‌ها باشد تا فراگیران را برای خوداتکایی و تربیت یک شهروند مسئول آماده کند.
۳۷. برنامه به‌خصوص باید:

الف) خصیصه و ویژگی بین‌رشته‌ای داشته باشد زیرا بسیاری از حرفه‌ها اکنون نیازمند دو حوزه مطالعاتی یا حوزه‌های سنتی بیشتر هستند.

ب) براساس برنامه درسی باشد که پیرامون دانش پایه مشترک، شایستگی‌ها و مهارت‌های محوری آن تنظیم شده است.

ج) به‌طور کلی باید شامل جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی و زمینه‌های حرفه‌ای باشد.

د) دارای یک چشم‌انداز بین‌رشته‌ای برای آشنایی دانش‌آموزان با کار در محیط استخدامی در حال تغییر باشد. همچنین برنامه باید دارای یک منظر چندفرهنگی باشد و براساس این، دانستن یک زبان خارجی به‌منظور مهیا کردن دانش‌آموزان برای استخدام و کار بین‌المللی ضروری است.

ه) برنامه شامل دانستن یک زبان خارجی برای کاربرد بین‌المللی باشد زیرا موجب ارتقای سطح فرهنگی بالاتر می‌شود و به نیازهای ارتباطات و حصول واژگان علمی و فنی و نیاز به آماده شدن برای استخدام و کار در سطح بین‌المللی و کار در محیط چندفرهنگی تأکید خاص می‌کند.

و) شامل آشنایی با مهارت‌های کارآفرینی، برنامه‌ریزی و سازمانی باشد.

ز) برنامه باید به نکات ایمنی و امنیت محیط کار، استفاده بهینه و ایمن از تجهیزات و منابعی که در یک زمینه شغلی استفاده می‌شود، تأکید خاصی داشته باشد و شامل آموزش اهمیت ایمنی موقعیت کار و به‌طور کلی جنبه‌های حفظ سلامت شخص باشد. همچنین در برنامه باید آموزش وضعیت‌های اضطراری و آموزش کمک‌های اولیه گنجانده شود.

۳۸. محتوای برنامه علاوه بر آن مؤلفه‌ها و اصول کلی که در بالا ذکر شد در تمام موارد باید پیرو اهداف آموزشی جامعی باشد و به‌صورت عملی طراحی شود. از این‌رو در آن نیازهای خاص حرفه‌ای به‌خصوص حرفه‌های «جدید» و حرفه‌هایی که دستخوش تغییر می‌شوند و به‌طور اخص استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی - ارتباطی نوین به‌عنوان ابزاری برای افزایش سودمندی همه حرفه‌ها از جمله حرفه‌های سنتی در نظر گرفته شود.

۳۹. برنامه آموزش فنی و حرفه‌ای که در جهت ادامه تحصیلات دانشگاهی تنظیم می‌شوند ضمن اینکه پژوهش و ارائه تخصص سطح بالا را ترغیب می‌کنند، باید با توجه خاصی توسعه و گسترش یابند که:

الف) برخورداری از مؤلفه‌ها، همسو با نگرش‌های توسعه که طبق آن، افرادی که مسئولیت بسیاری در زمینه‌های فناوری دارند به‌طور مستمر به کارهای حرفه‌ای‌شان با اهداف اخلاقی و اجتماعی بسیاری وابسته و مرتبط‌اند.

ب) آمادگی عمومی فراگیران برای زندگی و تحمل دنیای کار و اینکه آموزش فنی و حرفه‌ای دارای مزایای اجتماعی، فردی و اقتصادی است.

۴۰. برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای درون بخش کشاورزی به‌عنوان آمادگی برای حرفه، باید مطابق و هماهنگ با نیازهای کلی اقتصادی و اجتماعی برای توسعه پایدار در مناطق روستایی، طراحی شود.

۴۱. در جایی که فقدان منابع، مانعی برای توسعه به‌شمار می‌آید اولویت برنامه‌های توسعه باید برای حوزه‌هایی باشد که از کمبود منابع انسانی ماهر رنج می‌برند و باید نیازهای برآوردی توسعه اقتصاد ملی مطابق با رشد بازار کار در نظر گرفته شود.

۴۲. برنامه آمادگی برای حرفه‌ای در صنایع کوچک، مزرعه شخصی یا مشاغل هنری و صنعتگری به‌خصوص برای خوداشتغالی و خویش‌فرمایی باید شامل مطالعات و پژوهش‌های کارآفرینی و پژوهش بنیادی فناوری اطلاعاتی - ارتباطی باشد تا افرادی را که مشغول چنین مشاغلی هستند قادر سازد برای تولید، بازاریابی، مدیریت رقابتی و سازمان‌های منطقی شرکت، مسئول باشند.

۴۳. برنامه‌هایی که در جهت مشاغل تجاری «بخش خدمات و بازرگانی از جمله صنعت توریسم و مهمانداری» است باید شامل:

الف) مهارت‌آموزی در روش‌ها و مهارت‌های پیشرفته باشد. در نتیجه کاربردهای فناوری مبتنی بر رایانه در مدیریت اداری و تجاری و به‌خصوص فراهم‌آوری و پردازش اطلاعات است.

ب) مهارت‌آموزی در مهارت‌های مدیریت و مدیریت سازمانی که برای عملکرد جاری شرکت مورد نیاز است.

ج) آشنایی با بازاریابی و شیوه‌های توزیع.

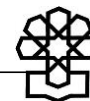
۴۴. باید به برنامه‌های توسعه آمادگی کارکنان در تمام سطوح نظام خدمات اجتماعی (مانند خانه‌داری، مدیریت خانواده و کار در جامعه، مشاغل پرستاری و وابسته به پیراپزشکی: مامایی - متصدی آزمایشگاه و...) تغذیه و صنایع غذایی، اقتصاد خانه و بهسازی محیط زیست) توجه خاص شود. آن برنامه‌ها باید:

الف) در جهت زمینه حرفه‌ای خاصی برای افزایش استاندارد زندگی از لحاظ تغذیه، پوشاک خدمات پزشکی، کیفیت زندگی خانوادگی و محیط زیست باشد.

ب) با نیازهای خاص موقعیت محلی و به‌خصوص آب‌وهوا، جغرافیا، منابع قابل دسترسی، سازمان‌های اجتماعی و الگوهای فرهنگی و اجتماعی سازگار باشد.

آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان آموزش مستمر

۴۵. توسعه و گسترش آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان آموزش مستمر و مداوم، درون و بیرون از نظام رسمی آموزشی و با سرمایه دولتی و خصوصی، براساس چارچوب یادگیری مادام‌العمر، باید اولویت اول همه راهکارهای آموزشی باشد و برای این کار تسهیلات و امکانات گسترده‌ای باید تأمین گردد تا به هر فرد اجازه داده شود با توجه به هر صلاحیت و دانشی که دارد بتواند آموزش عمومی و حرفه‌ای خود را

ادامه دهد و این را با هموار کردن راه‌های بی‌حاشیه و آسان برای فراگیران از طریق برگزاری کلاس‌های آموزشی، اعطای مدرک و به رسمیت شناختن آموخته‌های قبلی و تجربه کاری مرتبط مهیا کند.

آموزش فنی و حرفه‌ای به‌منظور تسهیل و هموار کردن راه‌های بی‌حاشیه و آسان برای فراگیران با تأکید بر برگزاری کلاس‌های آموزشی، اعطای مدرک و به رسمیت شناختن و در نظر گرفتن آموخته‌های قبلی، باید با همه بخش‌های آموزش و پرورش تعامل نزدیکی داشته باشد. درون این طیف، آموزش فنی و حرفه‌ای مسئولیت دارد تا با هدف آموختن برای یادگیری، ارزشمندترین آموزش مهارت برای همه شهروندان بالاخص جوانان و بزرگسالان، یک آموزش اولیه و مهارت‌آموزی ابتدایی را تضمین کند.

۴۶. آموزش مداوم علاوه بر اینکه به بزرگسالان اجازه می‌دهد کمبودهای آموزش عمومی یا حرفه‌ای را جبران کنند که اغلب تنها هدف آموزش مداوم همین است، بلکه اکنون باید:

الف) ارائه‌کننده امکاناتی برای توسعه فردی و پیشرفت حرفه‌ای باشد و با داشتن انعطاف در اجرای برنامه و طراحی برنامه درسی برای سهولت یادگیری مادام‌العمر، ورودی و خروجی مداوم، ورود مجدد به نظام یادگیری را تضمین کند.

ب) امکان روزآمدی دانش و ازسرگیری توانایی‌های عملی و مهارت‌ها در زمینه حرفه‌ای را بدهد.

ج) افراد را برای سازگاری و انطباق با تغییرات فناوری در حرفه‌شان یا برای ورود به حرفه دیگر توانمند سازد.

د) آموزش مداوم باید بدون محدودیت و با در نظر گرفتن سن، جنس، اولویت آموزشی و مهارت آموزش یا سمت، شناخت تجربه کاری به‌عنوان معادل دانش قبلی در سراسر زندگی کاری فرد، قابل دسترس باشد.

ه) آموزش باید به تعداد فزاینده، جمعیت سنی (پیر - سالمند) در دسترس باشد.

و) دامنه گسترده‌ای داشته باشد از جمله مؤلفه‌های آموزش عمومی و حوزه‌های مربوط معاصر را شامل شود.

۴۷. مقامات مسئول و شایسته باید تشویق شوند شرایط پایه برای آموزش فنی و حرفه‌ای مداوم تمهیداتی از قبیل پرداخت کمک‌هزینه تحصیلی به ترک تحصیل کرده‌ها و شکل‌های دیگر کمک مالی را فراهم نمایند.

۴۸. آموزش فنی و حرفه‌ای مادام‌العمر باید به‌طور فعال با روش‌های زیر تشویق شود:

الف) اشاعه گسترده اطلاعات مرتبط با برنامه‌هایی که برای آموزش فنی و حرفه‌ای مداوم در نظر گرفته شده است و روش‌های استفاده سودمند از فرصت‌های موجود از جمله استفاده کامل از رسانه‌های جمعی و اینترنت.

ب) شناسایی برنامه‌هایی که از طریق افزایش حقوق، پاداش و پیشرفت شغلی با موفقیت انجام شده است و درگیر کردن انجمن‌های حرفه‌ای و کارپایی.

۴۹. کسانی که آموزش فنی و حرفه‌ای مداوم را سازماندهی می‌کنند باید این اشکال قابل انعطاف اجرایی را در نظر بگیرند:

الف) ایجاد دوره‌های آموزش و مهارت‌آموزی در محل کار و در طول ساعات کاری،

ب) دوره‌های آموزشی نیمه‌وقت که از فضای مدارس آموزش متوسطه و آموزش فنی و حرفه‌ای استفاده می‌کند،

ج) دوره‌های آموزش شبانه و آخر هفته،

د) دوره‌های مکاتبه‌ای،

ه) دوره‌هایی از طریق رادیو - تلویزیون آموزشی و اینترنت،

و) دوره‌های آموزش کوتاه‌مدت حرفه‌ای با عنوان «بازآموزی».

۵۰. انواع مأموریت آموزشی در محیط کار نیز باید در نظر گرفته شود:

الف) مأموریت آموزشی یک روز در هفته،

ب) مأموریت آموزشی ستونی با طول دوره متفاوت،

ج) مأموریت یک‌ساعته در روز کاری،

۵۱. برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای مستمر باید:

الف) به گونه‌ای طراحی و اجرا شوند که متناسب با نیازهای خاص بزرگسالان باشد و از روش‌های تدریس قابل انعطافی که قبل از این توسط متخصصان رشته‌های علوم تربیتی شناخته شده است، استفاده کند.

ب) به گونه‌ای طراحی شود که متناسب با سرعت یادگیری هر فرد باشد.

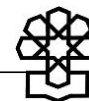
ج) به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که متناسب با توان بالقوه فناوری اطلاعاتی و ارتباطی از آن به خوبی استفاده کند.

۵۲. برای نیازهای خاص گروه‌های تدارکاتی باید در نظر گرفته شود تا:

الف) به کارکنانی که در مرخصی زایمان هستند فرصتی داده شود تا دانش و مهارت‌های حرفه‌ای خود را برای شروع مجدد در سر کار، روزآمد کنند.

ب) افراد میانسال و بیکاران را برای سازگاری با حرفه‌های جدید توانمند کند.

ج) برای اقلیت‌ها، کارگران خارجی، مهاجران، پناهندگان و افراد بومی و کسانی که دارای معلولیت و ناتوانی جسمی هستند، دوره‌های مهارت‌آموزی را تدارک ببینند تا به آنها کمک کند با محیط کاری جدید سازگار شوند.

د) افراد حاشیه‌نشین شهرها و گروه‌های محروم اجتماعی از جمله کودکانی که لازم‌التعلیم هستند و جوانانی که ترک تحصیل کرده‌اند و سربازانی که در حال پایان خدمت هستند را در موقعیت متعارفی قرار دهند و آنها را قادر کنند با جریان کلی جامعه حرکت کنند و هم‌راستا با دیگر افراد جامعه زندگی کنند.

۵۳. برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای مداوم از طریق سبک‌های آموزش از راه دور باید با هدف منفعت رساندن به افراد محرومی که با شهر بُعد مسافت و مکان دارند از قبیل جوامع روستایی و کسانی که کار فصلی انجام می‌دهند با عشایر ترویج شود.

راهنمایی و هدایت

۵۴. راهنمایی و هدایت باید به‌عنوان یک فرآیند مداوم دیده شود که گستره آن کل دوران نظام آموزشی را دربر دارد و باید به سویی هدایت شود که به همه کمک کند بتوانند انتخاب حرفه‌ای، آموزشی متناسب، مثبت و آگاهانه انجام دهند و باید تضمین کند برای همه افراد این پیش‌نیازها و الزامات تأمین شده است:

الف) افراد، با علائق، توانمندی‌ها و استعداد خاص خود آشنا شوند و به آنها کمک کنند چارچوب و قالبی برای زندگی خود طراحی کنند.

ب) در دوره‌های آموزشی و مهارت‌آموزی که به این منظور طراحی شده است، شرکت کنند و افراد بتوانند برنامه‌ها و طرح‌های زندگی‌شان را اجرا کنند و توان بالقوه خود را بشناسند.

ج) با توجه به نوع حرفه خود انعطاف تصمیم‌گیری در ارتباط با انتخاب حرفه، مراحل استخدامی و بازنشستگی در مراحل آغاز و پایان شغل و برای پیشرفت و رضایت شغلی، را کسب کنند.

د) بین آموزش، مهارت‌آموزی و دنیای کار به‌هنگام نیاز، امکان تغییر موقعیت تسهیل شود.

۵۵. راهنمایی و هدایت باید به‌گونه‌ای باشد که نیازهای صنعت، افراد، خانواده و جامعه را به حساب بیاورد. در عین حال باید دانش‌آموزان و بزرگسالان را برای احتمال واقعی تغییرات شغلی پی‌درپی و مکرر که ممکن است شامل دوره‌هایی از بیکاری یا استخدام در بخش‌های غیررسمی باشد، آماده کند و این را از طریق عوامل زیر انجام دهد:

الف) بین یادگیری مادام‌العمر، مهارت‌آموزی، محل کار یا کارخانه و خدمات کاریابی، همکاری و هماهنگی ارتباط نزدیکی باید باشد.

ب) اطمینان از اینکه تمام اطلاعات ضروری در ارتباط با دنیای کار و فرصت‌های شغلی و کارراه در دسترس و موجود است و با استفاده از تمامی اشکال ارتباطی موجود به‌طور فعال، منتشر و اشاعه می‌شود.

ج) تضمین اینکه افرادی که مشغول به کار هستند به اطلاعاتی در ارتباط با آموزش مداوم و مهارت‌آموزی و فرصت‌های کاری دیگر، دسترسی دارند.

۵۶. راهنمایی و هدایت در عین حال که به نیازهای فردی تأکید دارد، اما باید با اطلاعاتی همراه باشد که به افراد دیدگاه واقعی از فرصت‌های موجود از جمله نگرش‌های بازار کار، ساختار استخدامی و کاربایی، تأثیر محیط بر انواع حرفه‌ها و آنچه مورد انتظار آنان است از لحاظ حقوق و مزایا، توسعه حرفه‌ای و تحرک و پویایی حرفه‌ای را ارائه کند.

۵۷. به راهنمایی دختران و زنان باید توجه خاص شود تا تضمین کند که:

الف) راهنمایی مختص تمام جنسیت‌هاست و دامنه کلی آن آموزش، مهارت‌آموزی و فرصت‌های استخدامی را دربر دارد.

ب) باید زنان و دختران ترغیب شوند یا به آنها انگیزه داده شود از فرصت‌های موجود بهره ببرند.

ج) باید زنان و دختران تشویق شوند موضوعاتی مثل ریاضیات و علوم را که پیش‌نیاز آموزش حرفه‌ای و برنامه‌های مهارت‌آموزی است، بیاموزند.

۵۸. در راهنمایی زمینه‌های تحصیلی رسمی باید هدایت به آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان یک انتخاب جذاب، موفق و کارآمد برای جوانان را افزایش دهد به این منظور باید:

الف) دامنه گسترده‌ای از حرفه‌ها را دربر گیرد و در برنامه‌های آموزشی، بازدیدهای تکمیلی از مکان‌های کاری و کارخانه‌ها را بگنجانند و دانش‌آموزان را از ضرورت حتمی و نهایی انتخاب یک حرفه آگاه کنند و این نکته مهم است که به دانش‌آموزان اطمینان دهند این انتخاب عاقلانه‌ترین انتخاب ممکن است.

ب) به دانش‌آموزان والدین/ مشاوران آنها کمک کند با توجه به جریان‌های آموزشی انتخاب خوبی کند و فراگیران را تشویق کند تا همیشه دامنه گسترده گزینه‌ها برای آنها باز باشد تا انعطاف حرفه‌ای و یادگیری‌شان را بالا ببرد.

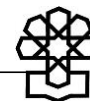
۵۹. راهنمایی در آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان آمادگی برای زمینه حرفه‌ای باید:

الف) دانش‌آموزان را با امکانات مختلفی که برای آنها وجود دارد، با زمینه علاقه‌ای خاص پیشینه اطلاعاتی مورد نیاز و امکان و شرایط ادامه تحصیل و مهارت‌آموزی بیشتر مطلع کند.

ب) دانش‌آموزان را تشویق کند دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی را که به انتخاب‌های استخدامی وی محدود نیست، انتخاب کند.

ج) پیشرفت دانش‌آموزان را از طریق برنامه‌های آموزشی‌شان تعقیب کند.

د) دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی را با ایجاد دوره‌های کوتاه‌مدت تجربه کاری و مطالعه موقعیت کاری واقعی تکمیل کند.

۶۰. راهنمایی و هدایت برای کسانی که به‌عنوان بخشی از یادگیری مادام‌العمر وارد آموزش فنی‌وحرفه‌ای می‌شوند، باید:

(الف) برای انتخاب بهترین برنامه‌ای که مناسب با نیازهایشان است به آنها کمک کند.

(ب) آنان را توانمند کند با توجه به ورود به سطح مناسب تخصص‌گرایی انتخاب مؤثرتری بکنند.

۶۱. راهنمایی و هدایت باید موارد زیر را در نظر بگیرد:

(الف) عوامل خانوادگی، فرهنگی، فناوری، اجتماعی و اقتصادی که روی گرایش‌ها، نگرش‌ها، انتظارات و انتخاب حرفه و کارراهه فراگیران تأثیر می‌گذارد.

(ب) نتایج سنجش‌ها و آزمون‌ها از جمله آزمون استعداد،

(ج) پیشرفت تحصیلی و یا تجربه کاری،

(د) فرصت‌ها و چشم‌انداز بخش حرفه‌ای مورد علاقه،

(ه) ترجیحات فردی و نیازهای خاص از جمله وضعیت پزشکی، محدودیت‌های فیزیکی و

معلولیت‌ها.

۶۲. نظام‌های راهنمایی الزاماً باید پاسخگوی تأمین‌کنندگان، بانیان و پشتیبانان و حمایت‌کننده‌های مالی خدمات باشند و بر تضمین کیفیت و نتایج بلندمدت در سطح ملی و مؤسسه‌ای به‌طور مستمری نظارت شود، به این منظور:

(الف) ضروری است اطلاعات درست مشتری‌ها از جمله آدرس، تعداد واحدی که گذرانده برنامه‌هایی که گرفته است و اقداماتی که برایش شده است، کاری که به‌دست آورده یا خوداشتغالی وی دقیقاً ثبت شود.

(ب) برای کارکنان و عملکرد آنها و روش‌های به‌کار برده شده یک نظام ارزشیابی وجود داشته باشد که تأثیرات بلندمدت راهنمایی و درجه خوداتکایی افراد ذی‌حق را تعیین کند.

فرآیند یادگیری

۶۳. چالش‌هایی که آموزش فنی‌وحرفه‌ای در قرن بیست‌ویکم با آن مواجه شده است، نیازمند رویکردهای منعطف و نوآورانه یادگیرنده محور (دانش‌آموز - محور) است که شامل جهت‌دهی به برنامه درسی است. در برنامه درسی موضوعات جدید و مسائلی چون فناوری، محیط زیست، زبان خارجه و آشنایی با فرهنگ‌ها، کارآفرینی و دیگر نیازهای رشد سریع خدمات صنعتی در نظر گرفته شده است.

۶۴. در برنامه درسی کلیتی با تلفیق نظریه و عمل شکل گیرد و به روشی ارائه شود که فراگیران را برانگیزاند. تجربه و آزمایشگاه، کارگاه و یا بنگاه اقتصادی باید با اصول علمی و ریاضی پیوند داده شود و

بالعکس از طرف دیگر نظریه‌های فنی که شامل دانش ریاضی و علوم است باید از طریق کاربردهای علمی‌شان توضیح داده شوند و نشانگر کاربردهای عملی باشند.

۶۵. فناوری‌های آموزشی معاصر به‌خصوص اینترنت، مواد چندرسانه‌ای تعاملی، مواد کمک‌آموزشی دیداری - شنیداری و رسانه‌های گروهی باید استفاده کامل شود تا رسیدن به برنامه‌های آموزشی غنی و پربار؛ کیفی و دارای هزینه - سودمندی به‌خصوص ارتقای خودآموزی را افزایش دهد.

۶۶. روش‌ها و منابع به‌کار برده شده در آموزش فنی و حرفه‌ای باید دقیقاً متناسب با نیازهای فراگیران باشد و در این رابطه:

الف) در جایی که زبان آموزشی با زبان مادری تفاوت دارد اکثر مواد و منابع آموزشی باید به‌صورت عددی، نموداری، گرافیکی و تصویری ارائه شود استفاده از مواد نوشتاری باید در حداقل باشد.
ب) در جایی که مواد و منابع در یک کشور خاص تولید می‌شود و برای استفاده در کشور دیگر تطابق صورت می‌گیرد و بومی می‌شود، این تطابق باید با توجه به عوامل محلی به‌دقت انجام شود (بومی‌سازی شود).

ج) با وجود این، با در نظر گرفتن تحرک کاری فزاینده و جابجایی نیروی کار، کسب مهارت آشنایی با زبان‌های خارجی باید یک جنبه اصلی از برنامه درسی باشد.

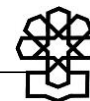
۶۷. ماشین‌ها و تجهیزاتی که در کارگاه‌های مؤسسات آموزشی استفاده می‌شوند باید هماهنگ با نیازهای محیط کار یا کارخانه باشند و تا آنجا که ممکن است خیلی شبیه به ابزار آن محیط‌ها باشند. فراگیران باید توانایی کار کردن، تعمیر و نگهداری تجهیزات را داشته باشند.

۶۸. در فرآیند یاددهی - یادگیری، سنجش/ ارزشیابی باید بخش جدایی‌ناپذیر این فرآیند باشند و عملکرد اصلی آن تضمین دسترسی برنامه‌های آموزش مناسب برای پیشرفت فراگیر مطابق با علائق، توانمندی‌ها و شایستگی آسان در دنیای کار باشد.

۶۹. کارآیی و عملکرد فراگیران باید براساس یک پایه کلی ارزشیابی سنجیده شود که در آن مشارکت در کار کلاسی، علائق و نگرش‌ها، استعداد کسب مهارت‌های علمی و شایستگی‌ها، صلاحیت‌ها و پیشرفت نسبی در نظر گرفته می‌شود و مجوز برگزاری آزمون‌های استعداد، امتحان ورودی و آزمون‌های دیگر داده شده است.

۷۰. فراگیران باید در ارزشیابی، سنجش پیشرفت تحصیلی خودشان شرکت کنند و این نظام باید دارای سازوکار بازخوردی درون‌ساخته برای شناسایی مشکلات یادگیری و اصلاح آن باشد.

۷۱. ارزشیابی مداوم فرآیند یاددهی - یادگیری از جمله ارزشیابی تکوینی باید با مشارکت معلمان، مدیران، فراگیران و نمایندگان زمینه‌های حرفه‌ای مرتبط انجام گیرد تا تضمین کند برنامه‌ها مؤثر

هستند و این مهارت‌ها و دانش کسب شده، نیازهای محیط کار را برآورده می‌کند و پیشرفت‌های اخیر رشته تحصیلی در آن منظور شده است.

کارکنان

۷۲. به منظور تضمین کیفیت بالای آموزش فنی و حرفه‌ای باید به استخدام و آماده‌سازی اولیه تعداد کافی از معلمان واجد شرایط و باصلاحیت، مدرسان، هنرآموزان، مدیران، کارکنان راهنمایی و مشاوره اولویت داده شود و فرصت ادامه تحصیل و ارتقای شغلی در رشته تخصصی را به آنها بدهد و امکانات دیگری را فراهم کنند تا آنها بتوانند به طور مؤثر و کارآمد انجام وظیفه کنند.

۷۳. حقوق و پاداش و شرایط خدماتی که به کارکنان ارائه می‌شود باید به افرادی داده شود که دارای همین شرایط و شایستگی و تجربه در بخش‌های حرفه‌ای دیگر هستند. به خصوص حقوق، مزایا، حقوق بازنشستگی برای کارکنان آموزش فنی و حرفه‌ای باید برحسب تجربه مرتبطی که در خارج از محیط استخدامی بخش آموزشی کسب می‌شود، در نظر گرفته شود.

– کارکنان آموزشی و مدرس‌ها

۷۴. در آموزش فنی و حرفه‌ای تمامی معلمان از جمله مربیان و هنرآموزان که مهارت‌های عملی را تدریس می‌کنند، باید به عنوان بخش لاینفک حرفه معلمی در نظر گرفته شوند و وضعیتی مشابه با همکارانشان در آموزش عمومی را داشته باشند در این ارتباط:

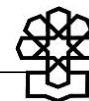
الف) کلیه موارد توصیه‌نامه وضعیت معلمان که توسط کنفرانس ویژه بین‌دولتی درباره وضعیت معلم‌ها در ۵ اکتبر ۱۹۶۶ پذیرفته شده است برای معلم‌های آموزش فنی و حرفه‌ای هم قابل اطلاق است و به خصوص برای آنان باید شرایط تربیت معلم، فرصت ادامه تحصیل استخدام و شغل‌یابی، حقوق و مسئولیت‌های معلمی، شرایطی برای یاددهی و یادگیری مؤثر، حقوق و مزایا و امنیت اجتماعی فراهم شود.

ب) تبعیض خودسرانه بین معلم‌های رشته‌های تخصصی مؤسسات آموزش فنی و حرفه‌ای و معلم‌های آموزش عمومی باید از بین برود.

۷۵. معلمان تمام‌وقت و نیمه‌وقت آموزش فنی و حرفه‌ای باید دارای شایستگی و شرایط فردی، اخلاقی، صلاحیت تدریس و دارای تخصص باشند. آموزش پیش از خدمت آنها را آماده می‌کند به طوری که قادرند در مدرسه خوب کار می‌کنند و خودشان را با محیط‌های اجتماعی، فناوری و عملی که مرتباً در حال تغییر است تطابق دهند.

۷۶. معلمان رشته‌های موضوعی آموزش فنی و حرفه‌ای در آموزش عمومی باید:

- (الف) با دامنه گسترده تخصص‌ها آشنا باشند،
- (ب) توانایی ارتباط تخصص‌ها با دیگر موضوعات از جمله زمینه‌های فرهنگی، تاریخی، محیطی، اقتصادی و اجتماعی بزرگ‌تر را پرورش دهند.
- (ج) وقتی این موضوعات در یک کارکرد آموزشی یا حرفه‌ای به کار برده می‌شوند بتوانند راهنمایی کنند.
- ۷۷.** معلمان آموزش فنی و حرفه‌ای در زمینه‌های حرفه‌ای باید شایستگی و صلاحیت‌های مربوط را داشته باشند تا:
- (الف) اگر زمینه حرفه‌ای نیازمند مهارت‌های عملی اولیه باشد، باید تجربه مشخصی در به‌کارگیری این مهارت‌ها داشته باشند.
- (ب) اگر فراگیران باید برای سمت‌های مدیریت میانی یا مدیریت فنی و تکنسینی آماده می‌شوند معلم‌های آنان باید دانش کاملی درباره آن موضوع و سمت‌ها داشته باشند و ترجیحاً از طریق تجربیات عملی مناسب نیازها و الزامات خاص این نوع سمت‌ها را کسب کرده باشند.
- (ج) اگر زمینه حرفه‌ای نیازمند تجزیه و تحلیل نظری یا پژوهشی مثلاً در زمینه مهندسی باشند معلم‌ها باید پیشینه و دانشی از روش‌های تحقیقی داشته باشند.
- ۷۸.** در آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان آموزش مداوم، معلم‌ها علاوه بر داشتن آمادگی خاص برای آموزش بزرگسالان، باید دانش مناسب و کافی درباره محیط کاری فراگیران را داشته باشند و قادر باشند آموزش و مهارت‌آموزی را با توجه به سرعت یادگیری فرد و بعد مسافت وی تأمین کنند.
- ۷۹.** از افراد حرفه‌ای ماهر که خارج از محیط آموزش و پرورش کار می‌کنند باید برای تدریس در مدارس، دانشگاه‌ها یا دیگر مؤسسات آموزشی دعوت شوند تا دنیای کار به محیط کلاس نزدیک‌تر پیوند زده شود.
- ۸۰.** در مؤسسات آموزش فنی و حرفه‌ای معلمان دروس تخصصی و عمومی علاوه بر صلاحیت و شایستگی در رشته خودشان، باید شناختی از ماهیت برنامه‌های فراگیران خاص آموزش فنی و حرفه‌ای داشته باشند.
- ۸۱.** دوره آمادگی برای تدریس در آموزش فنی و حرفه‌ای باید ترجیحاً در یک دوره آموزش عالی بعد از دیپلم ارائه شود که شرایط ورود به آن دوره پایان دوره متوسطه یا معادل آن است. تمام برنامه‌های آموزشی باید با اهداف زیر طراحی شود:
- (الف) حفظ استاندارد آموزشی و آمادگی حرفه‌ای و تأثیر آن بر حرفه معلمی به‌عنوان یک کل و کمک به ارتقای استانداردهای کلی،

- ب) پرورش توانایی تدریس جنبه‌های نظری و عملی زمینه‌های مورد نظر و تأکید خاص به الزام استفاده از فناوری‌های ارتباطات و اطلاعات به هنگام نیاز و در هر زمان ممکن،
- ج) پرورش حس مسئولیت برای روزآمد بودن با گرایش‌های زمینه و فرصت‌های کاری مرتبط،
- د) پرورش توانایی هدایت فراگیران با نیازهای خاص،
- ه) اطمینان از اینکه ابزارهای تکمیلی مهارت‌آموزی برای آموزش موضوعات دیگر، وابسته به موضوع اولیه زمینه آموزش فنی و حرفه‌ای برای دانشجویان تربیت معلم تجهیز شده است.
۸۲. برنامه‌های قابل انعطاف مهارت‌آموزی و بازآموزی که با تدریس در محوطه کلاس و دانشگاه‌ها یا در مکان کاری و کارخانه ترکیب می‌شود باید با موضوعات مربوط، نیازهای فراگیران و مکان کاری تطابق داده شوند و اینک کار با توسعه ابزارهای مناسب و جدید ارزشیابی، اعتباربخشی و استانداردهای صدور گواهینامه انجام گیرد.
۸۳. در جایی که به دلیل شرایط محلی، معلم‌ها تجربه کار عملی را کسب نمی‌کنند، وظیفه مؤسسات تربیت معلم است که به‌عنوان بخشی از برنامه درسی یک موقعیت کاری شبیه‌سازی شده را در برنامه درسی قرار دهند.
۸۴. برای تربیت و آمادگی حرفه‌ای تمامی معلمان فنی و حرفه‌ای عناصر و مؤلفه‌های زیر باید در برنامه‌های مهارت‌آموزی پیش از خدمت و دوره‌های ارتقای ضمن خدمت گنجانده شوند:
- الف) نظریه آموزشی به‌صورت کلی و خاص آن‌گونه که در آموزش فنی و حرفه‌ای به‌کار برده می‌شود.
- ب) روانشناسی تربیتی و جامعه‌شناسی مرتبط با موضوعات، زمینه‌هایی که توسط دانشجوی تربیت معلم تدریس خواهد شد.
- ج) مدیریت کلاس درس، روش‌های تدریس خاص متناسب با موضوعات، زمینه‌هایی که توسط دانشجوی تربیت معلم تدریس خواهد شد.
- د) مدیریت کلاس درس، روش‌های تدریس خاص متناسب با موضوعات، زمینه‌های دانشجویان تربیت معلم و روش‌های ارزشیابی، سنجش کارهای دانشجویان و دانش‌آموزان.
- ه) مهارت‌آموزی در انتخاب و کاربرد فناوری‌های آموزشی و کمک‌آموزشی معاصر از جمله فناوری‌های ارتباطی - اطلاعاتی،
- و) مهارت‌آموزی در چگونگی خلق و تولید مواد و منابع آموزشی (یاددهی) مناسب از جمله مواد آموزشی با کمک کامپیوتر و پودمانی در زمانی که عرضه چنین منابعی با کاستی مواجه است و کمبود این منابع وجود دارد.
- ز) دوره تدریس عملی نظارت شده قبل از انتصاب سمت،
- ح) آشنایی با روش‌های هدایت تحصیلی و راهنمایی شغلی و آموزشی و مدیریت آموزشی،

ط) طراحی محیط آموزشی از کلاس‌های عملی و آزمایشگاه‌ها و مدیریت، حفظ و نگهداری از این امکانات و تسهیلات،

ی) ارائه گونه‌ای از مهارت‌آموزی ایمنی با تأکید بر آموزش عملیات کاری ایمن به صورت عملی و ارائه مثال‌هایی از کارهای خوب،

۸۵. کارکنانی که مسئولیت تربیت و آمادگی معلمان فنی‌وحرفه‌ای را به عهده دارند باید دارای صلاحیت و ویژگی پیشرفته در زمینه خود باشند و ویژگی خاص و تخصص آن زمینه خاص را کسب کرده باشند:

الف) مربیان، مدرسانی که مسئول آموزش رشته‌های فنی‌وحرفه‌ای تخصصی و خاص هستند معادل معلمان، مدرسان با موضوعات تخصصی در برنامه‌ها و مؤسسات آموزش عالی دیگر باید دارای شایستگی‌ها و ویژگی در رشته خود باشند، که از جمله آن درجات و مدارک بالا، تجربه کاری و استخدامی در ارتباط با رشته‌های حرفه‌ای است.

ب) مربیان و مدرسانی که مسئول آموزش جنبه‌های آموزش عملی تربیت معلم هستند باید خودشان تجربه و سابقه تدریس در آموزش فنی‌وحرفه‌ای را داشته باشند و باید واجد ویژگی‌ها و شایستگی عالی در آموزش و پرورش باشند.

۸۶. کارکنان مسئولیت تربیت معلم فنی‌وحرفه‌ای باید به طور فعال در پژوهش‌ها و تجزیه و تحلیل فرصت‌های کاری در زمینه خودشان درگیر شوند و به این منظور با توجه به ظرفیت تدریس منطقی و دسترسی به امکانات مناسب باید تدارکاتی انجام شود.

۸۷. کارکنان آموزشی در هر رشته تحصیلی که هستند، باید نسبت به ادامه تحصیل و مهارت‌آموزی ترغیب شوند و ابزارهای ضروری برای این کار را داشته باشند. یادگیری مادام‌العمر باید دامنه گسترده‌ای از امکانات و تسهیلات در دسترس باشد و باید شامل:

الف) مرور پیوسته و روزآمدی دانش، شایستگی و مهارت‌ها باشد.

ب) روزآمدی مداوم دانش و مهارت‌های حرفه‌ای خاص باشد،

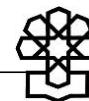
ج) تجربه کاری ادواری در بخش حرفه‌ای مرتبط باشد.

۸۸. بررسی به هنگام اعطای شرایط ارتقا، ارشدیت و وضعیت، پیشرفت معلم در مهارت‌آموزی و آموزش مداوم و تجربه کاری مرتبط باید در نظر گرفته شود.

کارکنان اجرایی، راهنمایی و مشاوره

۸۹. مدیران اجرایی برنامه‌های آموزش فنی‌وحرفه‌ای باید دارای صلاحیت‌های زیر باشند:

الف) تجربه تدریس در زمینه آموزش فنی‌وحرفه‌ای،

ب) مقداری تجربه کاری در زمینه‌هایی که طبق برنامه تدریس می‌شود،
ج) داشتن یک آرمان جامع و دیدگاهی درباره اینکه آموزش فنی و حرفه‌ای عنصر حیاتی و مؤلفه اصلی توسعه اقتصادی، اجتماعی و فردی است.
د) دانش روش‌ها و فنون مدیریت اجرایی.
۹۰. ریاست هنرستان‌های آموزش فنی و حرفه‌ای باید بخش معینی از وقت خود را به جنبه‌های علمی و آموزشی کار خود اختصاص دهند و برای تأمین خدمات زیر باید کارکنان کافی و مناسبی را در اختیار بگیرند:

الف) راهنمایی و مشاوره برای داوطلبان و دانش‌آموزان،
ب) آماده‌سازی، نظارت و هماهنگی همه کارهای عملی و آزمایش‌ها،
ج) حفظ و نگهداری از وسایل، دستگاه‌ها، ماشین‌آلات و ابزارها در کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها،
د) خدمات پشتیبانی علمی همچون کتابخانه، مراکز فناوری و مرکز منابع اطلاعاتی،
۹۱. مدیران اجرایی باید با موضوعات فنون و گرایش‌های جدید آشنا شوند و به‌خصوص از طریق برنامه‌های یادگیری مادام‌العمر مرتبط روزآمد شوند و در ارتباط با روش‌ها و مشکلات همراه با مشخصه‌های خاص برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای، همچون ورود قابل انعطاف به آموزش فنی و حرفه‌ای و الگوهای ورود مجدد به رشته‌های فنی و حرفه‌ای، مهارت‌آموزی مداوم در کارخانه و محل‌های کاری و موضوعات مرتبط با نیازهای بازار کار، دوره آموزشی خاص را طی کنند. این دوره آمادگی باید شامل:

الف) روش‌های مدیریتی مناسب با مدیریت آموزشی از جمله فونونی که از فناوری‌های اطلاعاتی - ارتباطی استفاده می‌کند.
ب) روش‌های برنامه‌ریزی مالی که تخصیص منابع مالی در اختیار موجود را با توجه به اهداف و اولویت برنامه‌های متنوع و تضمین استفاده مؤثر و مفید را تسهیل می‌کند.
ج) روش‌های مدیریت روز منابع انسانی و توسعه منابع انسانی.

۹۲. کارکنان راهنمایی و هدایت برای انجام کار خود باید آمادگی خاص داشته باشند. آنها باید ارزیابی عینی و هدفمند نگرش‌ها، علائق، انگیزه‌ها را بیاموزند و اطلاعات روزآمدی در ارتباط با فرصت‌های کاری و آموزشی داشته باشند. چنین افرادی باید این دانش اقتصادی و دنیای کار را مستقیماً از طریق بازدیدهای سازماندهی شده و مرتب از شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی و با شرکت در دوره‌های آموزشی، کارآموزی و مهارت‌آموزی در شرکت‌ها و مؤسسات کسب کنند. برای کارکنان راهنمایی باید تسهیلاتی از جمله فرصت برای تجربه عملی و آشنایی با روش‌ها و اطلاعات جدید راهنمایی و هدایت فراهم شود و مهمتر از همه باید این اندیشه را در ذهن پیروانند که آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان

بخشی از فرآیند یادگیری مادام‌العمر باید در دسترس همه باشد و آموزش فنی‌وحرفه‌ای به توسعه اقتصادی فردی تربیت شهروند مسئول کمک می‌کند.

۱۰. همکاری و مشارکت بین‌المللی

۹۳. اعضای دولتی باید به همکاری بین‌المللی بین شمال و جنوب و بین کشورهای جنوب با کمک و یاری سازمان‌های بین‌المللی مربوط، اولویت بدهند تا نظام‌های آموزش فنی‌وحرفه‌ای را به صورت پایدار پشتیبانی و نوسازی کنند و نسبت به موارد زیر تأکید خاص داشته باشند:

الف) نیاز به مالکیت آموزش فنی‌وحرفه‌ای و افزایش بودجه بخش فنی‌وحرفه‌ای در آموزش کشورهای در حال توسعه،

ب) هماهنگی مؤثر و کارآمد با فعالیتهای کمکی بین‌المللی درونی هر کشور مفروض،

ج) افزایش مشارکت مالکیت فکری در پژوهش و توسعه به سود فراگیران در تمامی کشورها و موقعیت‌ها،

د) شناسایی تمامی دست‌اندرکاران از جمله مقامات بین‌المللی برای مشارکت و همکاری آموزش فنی‌وحرفه‌ای به منظور حفظ صلح و ثبات و ممانعت از اختلافات اجتماعی و نیاز برای پشتیبانی حقوقی در این بخش آموزش و پرورش در نحوه ارائه کمک‌هایشان به کشورهای دریافت‌کننده.

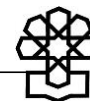
۹۴. اعضای دولت‌ها برای نحوه دسترسی خارجی‌ان (به‌خصوص مهاجران و پناهندگان) و کودکانشان که در این سرزمین زندگی می‌کنند باید پیمایش و سنجش خاصی انجام دهند. چنین سنجشی باید نیازهای خاص این افراد را در کشور میزبان و به‌هنگام بازگشت به کشور اصلی خودشان در نظر بگیرد.

۹۵. برای کشورهایی که تجربیاتشان را در آموزش فنی‌وحرفه‌ای به اشتراک می‌گذارند گستره مشخصی وجود دارد. نیاز به کمک‌های مشارکتی دوجانبه بین همه کشورها، بدون در نظر گرفتن وضعیت توسعه آنان وجود دارد. باید در سطح بین‌المللی، منطقه‌ای و ملی برای تبادل منظم، استفاده از فناوری‌های ارتباطات اطلاعات معاصر، اطلاعات، مستندات و منابعی که از تحقیق و توسعه به‌دست آورده است تدارکاتی فراهم شود و به‌خصوص:

الف) انتشاراتی درباره آموزش مقایسه‌ای، مشکلات تربیتی و روانشناختی که آموزش فنی‌وحرفه‌ای را تحت تأثیر قرار می‌دهند و گرایش‌های کنونی فنی‌وحرفه‌ای تأمین شود،

ب) اطلاعات و مستندات مرتبط با برنامه درسی، روش‌ها، مواد و منابع، فرصت‌های مطالعاتی خارج از کشور، فرصت‌های کاری و استخدامی از جمله نیازها و الزامات منابع انسانی، وضعیت کاری، منافع و مزایای اجتماعی،

ج) اندیشه‌ها و تفکرات، نوآوری و منابع مهارت‌آموزی، یاددهی، یادگیری،

د) برنامه‌های رسانه‌های گروهی با مشخصه و ماهیت اطلاعاتی یا تعلیمی و تربیتی.

۹۶. برای توسعه یا تضمین و ترویج آموزش فنی و حرفه‌ای در بین کشورهایی که میراث فرهنگی مشترک دارند و با مشکلات و مسائل مشترک مواجهند، همکاری منطقه‌ای توصیه می‌شود که از طریق: الف) برگزاری گردهمایی و نشست‌های دوره‌ای در سطح وزرا و ایجاد سازوکاری برای بررسی و مرور سیاست‌های تدوین شده و اقدامات انجام شده است.

ب) امکانات و تسهیلات مشترک برای تحقیقات سطح بالاتر، توسعه تجهیزات و منابع پیش‌نمونه و تربیت کارکنانی برای مهارت آموزش و تربیت معلمان در جایی که هزینه‌های چنین تسهیلاتی خیلی بالاست و متحمل شدن این هزینه‌ها برای هر کدام از کشورها سنگین است.

۹۷. در اولویت مهم باید توسعه منابع یاددهی - یادگیری باشد که در آن از فناوری اطلاعاتی و ارتباطی استفاده شده است و برای کاربردهای منطقه‌ای یا بین‌المللی مناسب است. این منابع باید به پیشرفت مؤسسات و شناخت استانداردهای عمومی برای شایستگی و صلاحیت حرفه‌ای یا شرایط و ویژگی‌های حرفه‌ای که به واسطه آموزش فنی و حرفه‌ای کسب شده است، کمک نماید. علاوه بر این در هریک از کشورها با چنین منابع یاددهی - یادگیری باید یاددهی - یادگیری مشارکتی بین‌المللی آگاهانه ترغیب شود.

۹۸. اعضای دولتی باید با یک منظر ساخت ظرفیت برای ایجاد فضا و شرایط مساعد برای همکاری بین‌المللی در کشورهای در حال توسعه به خصوص در حوزه‌های فراهم‌آوری، سازگاری، تطبیق و کاربردهای فناوری را به واسطه موارد زیر تشویق کنند:

الف) برنامه‌های اعطای کمک‌هزینه تحصیلی و برنامه‌های تبادل دانشجو برای معلم‌ها، مربی‌ها، دانشجویان، مجریان، مدیران،

ب) برقراری همکاری پایدار بین مؤسسات مشابه در کشورهای مختلف مثلاً از طریق تفاهمنامه‌های همانند دوگانه،

ج) تدارک کسب تجربه کاری در خارج به خصوص هنگامی که فرصت‌های داخلی محدود است،

د) ترغیب کشورها به ارائه برنامه‌های آموزشی و شناساندن آنها در بیرون از محدوده کشورشان.

۹۹. اعضای دولت‌ها برای تسهیل همکاری بین‌المللی باید به واسطه تبادل روش‌ها و انجام آثار خوب و به‌کارگیری فرم‌ها و استانداردهای توصیه شده مناسب بین‌المللی و مرتبط با هدف قرار دهند و به خصوص با هدف به‌کارگیری موارد زیر، این همکاری را تسهیل بخشند:

الف) نظام‌های ارزشیابی / سنجش،

ب) نمادهای فنی و علمی،

ج) صلاحیت و گواهینامه حرفه‌ای،

(د) استانداردهای فنی و تجهیزاتی،

(ه) پردازش اطلاعات،

(و) معادل‌سازی صلاحیت‌ها با به‌کارگیری استانداردسازی برنامه‌های درسی، آزمون‌ها از قبیل آزمون استعداد،

(ز) امنیت و ایمنی حرفه‌ای به‌وسیله آزمایش مواد، محصولات و فرآیندها،

(ح) حفظ و نگهداری از محیط زیست.

۱۰۰. فرم‌های و استانداردهای توصیه شده بین‌المللی باید به‌طور مستمر از طریق پژوهش‌های مداوم در مورد آن و نظارت بر تأثیر کاربردهای آن در هر کشور ارزیابی شود و منظر این پژوهش‌ها توانمند ساختن کشورها برای استفاده از آموزش فنی و حرفه‌ای مادام‌العمر به‌عنوان ابزاری برای کاهش فاصله بین شمال و جنوب یا ساختن پلی برای آینده شکوفاتر و آبادان و مسالمت‌آمیز در قرن بیست‌ویکم باشد.

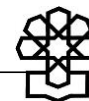
بخش دوم - توصیه‌نامه ۱۹۵ - توصیه‌نامه توسعه منابع انسانی، ۲۰۰۴، سازمان جهانی کار
توصیه‌نامه‌ای مرتبط با توسعه انسانی: آموزش، مهارت‌آموزی و یادگیری مادام‌العمر مصوبه:
کنفرانس سازمان جهانی کار - ۱۷ ژوئن ۲۰۰۴

مقدمه

کنفرانس عمومی سازمان جهانی کار، به‌وسیله هیئت‌مدیره دفتر بین‌المللی کار در تاریخ اول ژوئیه ۲۰۰۴ در ژنو تشکیل جلسه داد و:

- با به رسمیت شناختن اینکه آموزش، مهارت‌آموزی و یادگیری مادام‌العمر نقش مهمی در ارتقای علائق افراد، بنگاه‌ها، اقتصاد و جامعه به‌صورت یک کل دارد، به‌ویژه با ملاحظه چالش‌های اساسی جهت دستیابی به اشتغال کامل، ریشه‌کنی فقر، انجام و شمول اجتماعی، رشد پایدار اقتصادی در اقتصاد جهانی و

- با فراخوانی دولت‌ها، کارفرمایان و کارگران برای بازنگری تعهدشان به یادگیری مادام‌العمر: دولت‌ها با سرمایه‌گذاری و ایجاد شرایطی جهت ارتقای آموزش و مهارت‌آموزی در تمام سطوح؛ بنگاه‌های اقتصادی با مهارت‌آموزی کارگزارانشان و افراد با استفاده از آموزش، مهارت‌آموزی و فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر و

- اذعان به اینکه آموزش، مهارت‌آموزی و یادگیری مادام‌العمر بخش اصلی و یکپارچه و سازگار با سیاست‌های جامع اقتصادی، مالی، اجتماعی و بازار کار هستند و برنامه‌ها جهت رشد اقتصادی پایدار، ایجاد اشتغال و توسعه اجتماعی مهم می‌باشند و...

- با به رسمیت شناختن اینکه بسیاری از کشورهای در حال توسعه نیازمند پشتیبانی در طراحی، سرمایه‌گذاری و اجرای سیاست‌های مناسب مهارت‌آموزی و آموزش جهت دستیابی به توسعه انسانی، رشد اقتصادی و اشتغال و ریشه‌کنی فقر هستند و...

- با اذعان به اینکه آموزش، مهارت‌آموزی و یادگیری مادام‌العمر عوامل کمک‌کننده‌ای در توسعه فردی، تحقق شهروند فعال و فرهنگی هستند و بازخوانی اینکه فهم کار شایسته برای کارگران در همه‌جا، از اهداف اصلی سازمان جهانی کار می‌باشد و توجه به اینکه حقوق و اصول مندرج در ابزارها و مصوبات مربوط به سازمان جهانی کار و به‌ویژه در:

الف) کنوانسیون توسعه منابع انسانی، ۱۹۷۵، توصیه‌نامه و کنوانسیون سیاستی اشتغال، ۱۹۶۴، توصیه‌نامه (بخش‌های تکمیلی) سیاستی اشتغال، ۱۹۸۴ و توصیه‌نامه و کنوانسیون اجازه پرداخت آموزشی، (۱۹۷۴)،

ب) بیانیه سازمان جهانی کار در مورد اصول و حقوق اساسی کار،

ج) بیانیه سه‌جانبه اصول مربوط به بنگاه‌های چندملیتی و خط‌مشی اجتماعی،

د) نتایج مربوط به توسعه و مهارت‌آموزی منابع انسانی، تصویب شده در نشست ۸۸ کنفرانس عمومی سازمان جهانی کار (در سال ۲۰۰۰) و تصمیم‌های اتخاذ شده در پیشنهاد‌های معین نسبت به توسعه و مهارت‌آموزی که در چهارمین مورد از دستور کار آن نشست در آن زمان بود و...

- با تعیین اینکه این پیشنهادها به شکل توصیه ارائه می‌شود:

توصیه‌های زیر با عنوان توصیه‌نامه توسعه منابع انسانی، ۲۰۰۴، در هفدهم ژوئن سال ۲۰۰۴ مورد تصویب قرار گرفت.

۱. اهداف قلمرو و تعاریف

۱. اعضا باید براساس گفتگوی اجتماعی، سیاست‌های خود را در موضوعات یادگیری مادام‌العمر، مهارت‌آموزی، آموزش و توسعه منابع انسانی را سازگار با سیاست‌های اجتماعی، مالی و اقتصادی، تنظیم، بازبینی و به‌کار گیرند.

۲. برای هدف این توصیه‌نامه:

الف) واژه یادگیری مادام‌العمر در همه فعالیت‌های یادگیری برعهده گرفته شده در طول زندگی برای توسعه شایستگی‌ها و صلاحیت‌ها را دربر می‌گیرد.

(ب) واژه شایستگی شامل دانش، مهارت و دانش علمی و تجربی به کار رفته شده و در حد تسلط در یک زمینه خاص می‌باشد.

(ج) واژه صلاحیت به معنای بیانیه رسمی از توانایی تخصصی یا حرفه‌ای یک کارگر است که در سطح بخشی، ملی و بین‌المللی به رسمیت شناخته است.

(د) واژه استخدام‌پذیری به شایستگی‌ها و صلاحیت‌های قابل جابجایی که ظرفیت فرد را برای استفاده از فرصت‌های مهارت‌آموزی و آموزش به‌منظور اطمینان و حصول کار شایسته ارتقا می‌دهد؛ پیشرفت در بنگاه‌های اقتصادی و بین مشاغل را فراهم می‌سازد و از عهده تغییرات فناوری و شرایط محیط کار برمی‌آید، مربوط می‌گردد.

۳. اعضا باید سیاست‌های یادگیری مادام‌العمر، مهارت‌آموزی، آموزش و توسعه منابع انسانی را به‌گونه‌ای تعیین کنند که:

(الف) تسهیل‌کننده یادگیری مادام‌العمر و استخدام‌پذیری به‌عنوان بخشی از گستره اقدامات سیاستی طراحی شده به‌منظور ایجاد مشاغل شایسته به‌همراه دستیابی به توسعه اجتماعی و اقتصادی پایدار باشد.

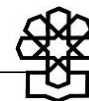
(ب) توجهی برابر به اهداف اجتماعی و اقتصادی داشته باشد، بر توسعه اقتصادی پایدار در بستر اقتصاد جهانی و جامعه مهارت و دانش‌بنیان تأکید دارد، همچنین توسعه شایستگی‌ها، ارتقای کار شایسته، نگهداشت شغلی، توسعه اجتماعی، انسجام و شمول اجتماعی و کاهش فقر را نیز تأکید دارد.

(ج) بر اهمیت نوآوری، رقابت‌پذیری، بهره‌وری، رشد اقتصادی، ایجاد مشاغل شایسته و استخدام‌پذیری افراد تأکید دارد. این سیاست‌ها نوآوری را به‌عنوان ایجادکننده فرصت‌های جدیدی در نظر می‌گیرد و نیازمند رویکردهای جدیدی در آموزش و مهارت‌آموزی برای برآورده نمودن تقاضای مهارت‌های جدید است.

(د) چالش‌های فعالیت‌های انتقال‌دهنده (تبدیلی) در اقتصاد رسمی به کار شایسته که به‌طور کامل در جریان زندگی اقتصادی تلفیق شده است؛ سیاست‌ها و برنامه‌هایی که باید برای هدف ایجاد مشاغل شایسته و فرصت‌هایی برای مهارت‌آموزی و آموزش فراهم سازد به‌همراه اعتبار دادن به یادگیری و مهارت‌های قبلی کسب شد که به کارگران و شاغلین برای حرکت به اقتصاد رسمی کمک می‌کنند را تدوین نمایند، بیان می‌کنند.

(ه) سرمایه‌گذاری عمومی و خصوصی در زیرساخت‌های مورد نیاز برای استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در مهارت‌آموزی و آموزش به‌همراه سرمایه‌گذاری در مهارت‌آموزی معلمان، استفاده از شبکه‌های همکاری محلی، ملی و بین‌المللی را تأمین نمایند و ارتقا دهند.

(و) نابرابری‌ها در مشارکت در آموزش و مهارت‌آموزی را کاهش می‌دهد.

۴. اعضا باید:

الف) به رسمیت بشناسند که آموزش و مهارت‌آموزی حقی برای همه است و در همکاری با شرکای اجتماعی، جهت دستیابی به یادگیری مادام‌العمر برای همه کار و تلاش نمایند.
ب) اذعان می‌کنند که تحقق یادگیری مادام‌العمر باید براساس تعهدی روشن بیان شود: به‌وسیله اینکه دولت‌ها با سرمایه‌گذاری و ایجاد شرایط جهت ارتقای آموزش و مهارت‌آموزی در همه سطوح و بنگاه‌های اقتصادی در مهارت‌آموزی شاغلین در توسعه حرفه‌ای و شایستگی آنها.

۲. تدوین و اجرای سیاست‌های آموزش و مهارت‌آموزی

۵. اعضا باید:

الف) با همکاری شرکای اجتماعی، راهبردی ملی برای آموزش و مهارت‌آموزی تعریف نمایند، همچنین یک چارچوب راهنما برای سیاست‌های مهارت‌آموزی در سطوح ملی، منطقه‌ای محلی، بخشی و در سطح بنگاه اقتصادی استقرار یابد،

ب) تدوین سیاست‌های اجتماعی حمایتی، یا دیگر سیاست‌های حمایتی و ایجاد محیط و مشوق‌های اقتصادی برای ترغیب بنگاه‌های اقتصادی جهت سرمایه‌گذاری در آموزش و مهارت‌آموزی، برای ترغیب افراد جهت توسعه حرفه‌ها و شایستگی‌ها و برای توانمند ساختن و انگیزه دادن به همه مشارکت‌کنندگان در برنامه‌های آموزش و مهارت‌آموزی،

ج) تسهیل توسعه نظام ارائه آموزش و مهارت‌آموزی سازگار با سیاست‌ها و شرایط ملی،

د) مسئولیت اولیه سرمایه‌گذاری در کیفیت آموزش و مهارت‌آموزی پیش از اشتغال را برعهده می‌گیرند و اذعان دارند که کار مربیان و معلمان با صلاحیت در شرایط شایسته از اهمیت بنیادی برخوردار است،

ه) ایجاد یک چارچوب صلاحیت برای تسهیل یادگیری مادام‌العمر، کمک به بنگاه‌های اقتصادی و آژانس‌های اشتغال برای انطباق تقاضای مهارت با عرضه آن، راهنمایی افراد در انتخاب‌هایشان برای مهارت‌آموزی و کار را، تسهیل تشخیص یادگیری قبلی و مهارت‌ها، شایستگی‌ها و تجاربی که قبلاً کسب شده است. این چارچوب باید پاسخگوی تغییرات فناوری و روندهای بازار کار باشد. علاوه بر این تفاوت‌های منطقه‌ای و محلی را بدون از دست دادن شفافیت در سطح ملی را قبول نماید.

و) گفتگوی اجتماعی و موافقت‌های جمعی در مهارت‌آموزی در سطوح بین‌المللی، ملی، منطقه‌ای، محلی، بخشی و بنگاه اقتصادی به‌عنوان اصل اساسی برای توسعه سیستم‌ها، تناسب برنامه، کیفیت و اثربخشی - هزینه تقویت شوند.

ز) فرصت‌های برابر برای زنان و مردان در آموزش، مهارت‌آموزی و یادگیری مادام‌العمر افزایش

یابد.

ح) دستیابی به آموزش، مهارت‌آموزی و یادگیری برای افراد با نیازهای ویژه شناخته شده ملی از قبیل جوانان، افراد کم‌مهارت، افراد با معلولیت‌ها، مهاجرین، کارگران مسن، افراد بومی، گروه‌های اقلیت نژادی و افراد طرد شده اجتماعی و برای کارگران بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط در اقتصاد غیررسمی، در بخش روستایی و در خوداشتغالی افزایش یابد.

و) از شرکای اجتماعی برای توانمندسازی آنها جهت مشارکت در گفتمان اجتماعی در مورد مهارت‌آموزی حمایت نمایند.

ز) پشتیبانی و کمک به افراد به‌واسطه آموزش، مهارت‌آموزی و یادگیری مادام‌العمر و دیگر سیاست‌ها و برنامه‌ها جهت توسعه و به‌کارگیری مهارت‌های کارآفرینی به‌منظور ایجاد کار شایسته برای خود و دیگران.

۶. کشورهای عضو باید:

الف) کشورهای عضو باید سیستم هماهنگ در آموزش و مهارت‌آموزی را در چارچوب یادگیری مادام‌العمر ایجاد، نگهداری و بهبود نمایند. در این سیستم دولت مسئولیت اصلی مهارت‌آموزی پیش از اشتغال و مهارت‌آموزی بیکاران را برعهده دارد، همچنین نقش شرکای اجتماعی در مهارت‌آموزی بیکاران را برعهده دارد، همچنین نقش شرکای اجتماعی در مهارت‌آموزی بیشتر (بعدی) به‌ویژه نقش حیاتی کارفرمایان در ارائه فرصت‌های تجارب کاری را به رسمیت بشناسد.

ب) آموزش و مهارت‌آموزی پیش از اشتغال شامل آموزش‌های اجباری تلفیق‌کننده دانش پایه، سواد، مهارت‌های عددی و کاربرد مناسب فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌باشد.

۷. کشورهای عضو باید معیارهایی در ارتباط با مقایسه کشورها، مناطق و بخش‌ها هنگام سرمایه‌گذاری در آموزش و مهارت‌آموزی در نظر گیرند.

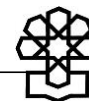
۳. آموزش و مهارت‌آموزی پیش از اشتغال

۸. کشورهای عضو باید:

الف) مسئولیتشان را برای آموزش و مهارت‌آموزی پیش از اشتغال برعهده گیرند و با همکاری شرکای اجتماعی دستیابی همه افراد را به رشد استخدام‌پذیری بهبود دهند و شمول و انسجام اجتماعی را تسهیل نمایند.

ب) روش‌هایی برای مهارت‌آموزی و آموزش غیررسمی، به‌ویژه برای بزرگسالانی که در زمان جوانی از مهارت‌آموزی و آموزش بهره‌مند نشده‌اند ایجاد نمایند.

ج) در حد امکان استفاده از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات را در یادگیری و مهارت‌آموزی تشویق نمایند.

د) از ارائه اطلاعات و راهنمایی در مورد کارراهه، بازار کار و آموزش حرفه‌ای و مشاوره شغلی اطمینان حاصل نمایند. همچنین اطلاعات تکمیلی در مورد حقوق و تعهدات افراد مرتبط تحت قوانین مربوط به کار و دیگر شکل‌های مقررات را فراهم نمایند.

ه) از تناسب برنامه‌های مهارت‌آموزی پیش از اشتغال و آموزش اطمینان حاصل نمایند. علاوه بر این کیفیت آنها را حفظ نماید.

و) از اینکه سیستم‌های آموزش حرفه‌ای و مهارت‌آموزی جهت ارائه فرصت‌هایی مناسب برای توسعه و صدور گواهینامه‌های مهارت‌ها مناسب با بازار کار ایجاد و تقویت می‌گردند اطمینان حاصل پیدا کنند.

۴. توسعه شایستگی‌ها

۹. کشورهای عضو باید:

الف) سرمایه‌گذاری با همکاری شرکای اجتماعی تشخیص مداوم روندها در شایستگی‌های مورد نیاز افراد، بنگاه‌های اقتصادی و اجتماع و اقتصاد به‌عنوان یک کل را افزایش دهند.

ب) نقش شرکای اجتماعی، بنگاه‌های اقتصادی و کارگران را در مهارت‌آموزی به رسمیت شناسند.

ج) از ابتکارات انجام شده توسط شرکای اجتماعی در زمینه مهارت‌آموزی با گفتگوهای دوجانبه شامل مذاکرات مشترک حمایت نمایند.

د) اقداماتی مثبت برای تشویق سرمایه‌گذاری و مشارکت در مهارت‌آموزی ارائه دهند.

ه) یادگیری در محیط کار شامل یادگیری رسمی و غیررسمی و تجارب یادگیری را به رسمیت شناسند.

و) توسعه یادگیری و مهارت‌آموزی در محیط کار را به‌وسیله موارد زیر افزایش دهند:

۱. استفاده از فعالیت‌های محیط کار با عملکرد بالا که مهارت‌ها را بهبود دهند،

۲. سازماندهی مهارت‌آموزی در محیط شغلی یا خارج از آن با ارائه‌دهندگان مهارت‌آموزی

خصوصی و عمومی به‌همراه استفاده بیشتر از فناوری اطلاعات و ارتباطات،

۳. استفاده از شیوه‌های جدید یادگیری از یکدیگر با استفاده از سیاست‌های اجتماعی مناسب و

اقداماتی جهت تسهیل مشارکت در یادگیری،

ز) بر اینکه کارفرمایان خصوصی و عمومی جهت اتخاذ بهترین شیوه‌های توسعه منابع انسانی

اصرار ورزند.

ح) برنامه‌ها، اقدامات و راهبردهای فرصت برابر جهت افزایش و اجرای مهارت‌آموزی برای زنان،

گروه‌های ویژه و سنجش‌های اقتصادی و برای مردم با نیازهای ویژه با هدف کاهش نابرابری‌ها، تدوین

گردد.

- (ط) فرصت‌های برابر برای دستیابی به هدایت شغلی، ارتقای مهارت برای همه کارگران.
- (ی) بازآموزی مهارتی شاغلان در خطر افزایش یابد.
- (ک) از بنگاه‌های اقتصادی چندملیتی جهت ارائه مهارت‌آموزی برای همه سطوح از شاغلین آنها در کشورهای میزبان و مهمان جهت برآورده ساختن نیازهای بنگاه‌های اقتصادی و مشارکت در توسعه کشور دعوت نمایند.
- (ل) افزایش سیاست‌های مهارت‌آموزی برابرنگر و فرصت‌ها برای همه شاغلین بخش‌های عمومی و به رسمیت شناختن نقش شرکای اجتماعی در این بخش افزایش یابد.
- (م) سیاست‌های حمایتی برای توانمندسازی افراد جهت تعادل بین کار، خانواده و رغبت‌های یادگیری مادام‌العمر ارتقا یابد.

۵. مهارت‌آموزی برای کار شایسته و انسجام اجتماعی

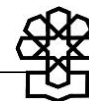
۱۰. اعضا باید موارد زیر را به رسمیت بشناسند:

- (الف) مسئولیت اصلی دولت برای مهارت‌آموزی افراد بیکار، آنهایی که به دنبال ورود یا بازورود به بازار کار هستند و همچنین افراد با نیازهای ویژه این مهارت‌آموزی به منظور ایجاد و ارتقای استخدام‌پذیری جهت حصول اطمینان از کار شایسته در بخش‌های عمومی و خصوصی به واسطه اقداماتی از قبیل کمک‌ها و ابتکارات می‌باشد.
- (ب) نقش شرکای اجتماعی برای حمایت از تلفیق افراد با نیازهای ویژه و بیکاران به واسطه سیاست‌های توسعه منابع انسانی و دیگر اقدامات.
- (ج) نقش جوامع و متولیان محلی و گروه‌های ذی‌حق در اجرای برنامه‌ها برای افراد با نیازهای ویژه.

۶. چارچوبی برای به رسمیت شناختن و صدور گواهینامه‌های مهارت‌ها

۱۱. جهت به رسمیت شناختن، باید:

- (الف) با مشورت شرکای اجتماعی و با استفاده از چارچوب، صلاحیت‌های ملی اقداماتی جهت ارتقا، توسعه و سرمایه‌گذاری در یک سازوکار شفاف برای سنجش، صدور گواهینامه و به رسمیت شناختن مهارت‌ها شامل یادگیری قبلی، تجارب پیشین صرف‌نظر از کشوری که به دست آمده یا اینکه به‌طور رسمی یا غیررسمی بود، باشد، اتخاذ گردد.
- (ب) چنین روش سنجشی باید عینی، غیرتبعیض‌آمیز و در ارتباط با استانداردها باشد.

ج) چارچوب ملی باید شامل یک نظام قابل اعتماد از صدور گواهینامه‌ها که اطمینان دهند. به قابل جابجا بودن و به رسمیت شناختن مهارت‌ها در بخش‌های مختلف اقتصادی، صنایع، بنگاه‌های اقتصادی و مؤسسات آموزشی است، باشد.

۱۲. بخش‌هایی ویژه برای حصول اطمینان از شناسایی و صدور گواهینامه مهارت‌ها و صلاحیت‌ها برای کارگران مهاجر، طراحی گردد.

۷. ارائه‌دهندگان مهارت‌آموزی

۱۳. اعضا باید با همکاری شرکای اجتماعی بخش مهارت‌آموزی جهت برآورده نمودن نیازهای گوناگون افراد و بنگاه‌ها، جهت حصول اطمینان از استانداردهای باکیفیت، به رسمیت شناختن و جابجاپذیر بودن شایستگی‌ها و صلاحیت‌ها در یک چارچوب تضمین کیفیت، را متنوع نمایند.

۱۴. اعضا باید:

- الف) چارچوبی برای صدور گواهینامه صلاحیت ارائه‌دهندگان مهارت‌آموزی تدوین نمایند،
- ب) نقش دولت و شرکای اجتماعی را در تنوع‌دهی و گسترش مهارت‌آموزی مشخص نمایند.
- ج) تضمین کیفیت را در سیستم عمومی قرار دهند و پیشترفتش را در بازار مهارت‌آموزی خصوصی و ارزشیابی پیامدهای آموزش و مهارت‌آموزی ارتقا دهند.
- د) استانداردهای کیفیت برای مربیان تدوین نمایند و فرصت‌هایی برای مربیان جهت انطباق با استانداردها فراهم نمایند.

۸. هدایت شغلی و خدمات پشتیبانی مهارت‌آموزی

۱۵. اعضا باید:

- الف) حصول اطمینان و تسهیل در سراسر زندگی افراد جهت مشارکت و دستیابی به هدایت و اطلاعات شغلی و آموزش حرفه‌ای، خدمات کاریابی، فنون جستجوی شغل و خدمات پشتیبانی از مهارت‌آموزی،
- ب) ارتقا و تسهیل استفاده از فناوری ارتباطات و اطلاعات به‌همراه بهترین شیوه‌های سنتی در هدایت و اطلاعات شغلی و خدمات پشتیبانی از مهارت‌آموزی،
- ج) تعیین نقش‌ها و مسئولیت‌های خدمات اشتغال، ارائه‌دهندگان مهارت‌آموزی و دیگر ارائه‌دهندگان خدمات مرتبط نسبت به هدایت و اطلاعات شغلی و حرفه‌ای با مشورت شرکای اجتماعی،
- د) ارائه اطلاعات و هدایت در مورد کارآفرینی، ارتقای مهارت‌های کارآفرینی افزایش آگاهی میان آموزش‌دهندگان و مربیان از نقش مهم بنگاه‌های اقتصادی، در میان دیگران، در ایجاد و رشد مشاغل شایسته.

۹. پژوهش در توسعه منابع انسانی، آموزش، مهارت‌آموزی و یادگیری مادام‌العمر

۱۶. اعضا باید اثر آموزش، مهارت‌آموزی و سیاست‌های یادگیری مادام‌العمر خود را جهت پیشرفت برای دستیابی به اهداف توسعه انسانی وسیع‌تر، از قبیل مشاغل شایسته و ریشه‌کنی فقر مورد ارزشیابی قرار دهند.
۱۷. کشورهای عضو باید ظرفیت ملی خود را توسعه دهند. همچنین آنها به همان مقدار توسعه شرکای اجتماعی جهت تحلیل روندها در بازار کار و مهارت‌آموزی و توسعه منابع انسانی را کمک و تسهیل می‌نمایند.
۱۸. اعضا باید:

الف) اطلاعات بر حسب جنسیت، سن و دیگر ویژگی‌های اجتماعی - اقتصادی خاص، بر حسب سطوح آموزش، صلاحیت‌ها، فعالیت‌های مهارت‌آموزی، اشتغال، درآمدها به‌ویژه در زمان سرشماری‌های منظم جمعیتی جمع‌آوری شود به‌صورتی که روندها و گرایش‌ها برقرار شوند و تحلیل‌های مقایسه‌ای انجام شده سبب توسعه خط‌مشی‌ها و سیاست‌ها شوند،

ب) ایجاد یک پایگاه داده و شاخص‌های کمی و کیفی بر حسب جنسیت، سال و دیگر ویژگی‌ها در سطح سیستم مهارت‌آموزی و جمع‌آوری داده‌های مهارت‌آموزی در بخش خصوصی و به حساب آوردن تأثیر داده‌ها بر روی بنگاه‌های اقتصادی،

ج) جمع‌آوری اطلاعات در مورد شایستگی‌ها و روندهای به‌وجود آمده در بازار کار از روی منابع متعدد شامل پژوهش‌های طولی و غیرمحدود به طبقه‌بندی‌های حرفه‌ای سنتی.

۱۹. اعضا باید با مشورت شرکای اجتماعی و با در نظر گرفتن آثار جمع‌آوری داده‌ها بر روی بنگاه‌های اقتصادی، از مطالعات و پژوهش‌ها در مورد مهارت‌آموزی و توسعه منابع انسانی شامل موارد زیر حمایت و آن را تسهیل نماید:

الف) با روش‌های یادگیری و مهارت‌آموزی شامل استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در مهارت‌آموزی،

ب) شناسایی و به رسمیت شناختن مهارت‌ها و چارچوب‌های صلاحیت‌ها،

ج) سیاست‌ها، راهبردها و چارچوب‌ها برای توسعه منابع انسانی و مهارت‌آموزی،

د) سرمایه‌گذاری در مهارت‌آموزی به‌همراه اثربخشی و تأثیر مهارت‌آموزی،

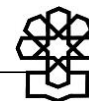
ه) شناسایی، اندازه‌گیری و پیش‌بینی روندها در عرضه و تقاضا برای شایستگی‌ها و صلاحیت‌ها

در بازار کار،

و) شناسایی و غلبه بر موانع جهت دستیابی به مهارت‌آموزی و آموزش،

ز) شناسایی و غلبه بر تبعیض جنسیتی در سنجش شایستگی‌ها،

ح) آماده‌سازی، انتشار و اشاعه گزارش‌ها و اسناد در مورد سیاست‌ها، پژوهش‌ها و داده‌های موجود.

۲۰. اعضا باید اطلاعات به دست آمده از طریق پژوهش را جهت هدایت برنامه‌ریزی اجرا و ارزشیابی برنامه‌ها مورد استفاده قرار دهند.

۱۰. همکاری‌های فنی و بین‌المللی

۲۱. همکاری فنی و بین‌المللی در توسعه منابع انسانی، آموزش و مهارت‌آموزی باید:

الف) سازوکارهایی به وجود آید که آثار نامساعد بر روی کشورهای در حال توسعه به خاطر فقدان نیروی کار ماهر به دلیل مهاجرت کاهش یابد. این سازوکار شامل راهبردهای تقویت سیستم‌های توسعه منابع انسانی در کشورهای مبدأ، تصدیق اینکه ایجاد شرایط توانمندسازی برای رشد اقتصادی، سرمایه‌گذاری، ایجاد کار شایسته و توسعه انسانی اثر مثبتی بر روی نگهداشت نیروی کار خواهند داشت، می‌باشد.

ب) فرصت‌های بیشتر برای زنان و مردان جهت دستیابی به کار شایسته ارتقا یابد.

ج) ظرفیت‌سازی ملی برای اصلاح و تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های مهارت‌آموزی شامل توسعه ظرفیت برای گفتگوی اجتماعی و ایجاد همکاری در مهارت‌آموزی را افزایش دهد.

د) توسعه کارآفرینی و اشتغال شایسته و به اشتراک‌گذاری بهترین تجارب در سطح بین‌المللی را افزایش دهد.

ه) ظرفیت شرکای اجتماعی برای مشارکت در سیاست‌های یادگیری مادام‌العمر پویا به‌ویژه در ارتباط با ابعاد جدید ادغام اقتصاد منطقه‌ای، مهاجرت و ایجاد جوامع چندفرهنگی را ارتقا دهد.

و) رسمیت بخشیدن و جابجاپذیر بودن صلاحیت‌ها و شایستگی‌های ملی و بین‌المللی را ارتقا دهد.

ز) کمک مالی و فنی برای کشورهای در حال توسعه افزایش یابد و همچنین در سطح آژانس‌های سرمایه‌گذاری و مؤسسات آموزشی بین‌المللی، سیاست‌ها و برنامه‌های منسجم که در آنها آموزش، مهارت و یادگیری مادام‌العمر در مرکز سیاست‌های توسعه است، ارتقا یابد.

هـ) مسائل ویژه کشورهای در حال توسعه بدهکار را در نظر گیرد. به طوری که روش‌های نوآورانه را جستجو و به کار گیرند تا بتوان منابع اضافی برای توسعه منابع انسانی فراهم نمود.

و) همکاری‌های بین و میان دولت‌ها، شرکای اجتماعی، بخش خصوصی و سازمان‌های بین‌المللی در مورد همه مسائل دیگر این توصیه‌نامه را ارتقا دهد.

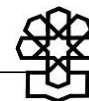
۱۱. بخش نهایی

۲۲. این توصیه‌نامه، بازنگری و جایگزین، توصیه‌نامه منابع انسانی، ۱۹۷۵ است.

بخش سوم - نکاتی پیرامون توصیه‌نامه‌ها

بررسی این دو سند حاکی از آن است که به اکثر موضوعات مطروحه در حوزه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای توجه شده است. کارشناسان این حوزه از کشورهای مختلف با دقت و ریزبینی هم مؤلفه‌های اصلی و هم جزئیات را مورد مذاقه قرار داده‌اند. مسائل مهمی مانند سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و مدیریت اجرایی هماهنگ با اهداف، تناسب و همگامی برنامه‌های درسی با نیازهای شغلی و اجتماعی، هدایت حرفه‌ای و شغلی، آموزش‌های پیش از اشتغال، توسعه شایستگی‌ها و... برای دستیابی به توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و همچنین توسعه محیطی پایدار مورد عنایت واقع شده است. در جدول زیر مهم‌ترین موضوعات اصلی و همچنین ریزموضوعات مرتبط با موضوعات اصلی در این دو سند احصا شده است. توجه به این مؤلفه‌ها می‌تواند ما را در حل مشکلات، در عرصه داخلی و اشراف به مسائل مهم بین‌المللی در عرصه خارجی یاری‌رسان باشد.

موضوعات اصلی	برخی ریزموضوعات مرتبط با موضوعات اصلی فنی و حرفه‌ای در توصیه‌نامه‌های سازمان بین‌المللی کار و یونسکو (۲۰۰۱ و ۲۰۰۴ میلادی)
۱ قلمرو و اهداف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	انواع آموزش فنی و حرفه‌ای و حقوق این آموزش‌ها، نقش آموزش فنی و حرفه‌ای در جهانی‌سازی، اشتغال کامل، بهبود کیفیت زندگی، ریشه‌کنی فقر، انسجام اجتماعی، رشد اقتصادی، جنبه‌های شهروندی، توسعه فردی، کاهش نابرابری‌ها، توجه به کار شایسته، سرمایه‌گذاری جهت یادگیری مادام‌العمر، تلفیق آموزش فنی و حرفه‌ای در آموزش عمومی، سیاست‌گذاری در موضوعات صلاحیت، ارتباط بین آموزش و دنیای کار، آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان بخش اصلی سیاست‌گذاری کلی اقتصادی، مالی و اجتماعی.
۲ سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و مدیریت اجرایی برای آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	تسهیل توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای و سرمایه‌گذاری در آن، ایجاد یک چارچوب صلاحیت، تعیین راهبردهای ملی براساس مهارت‌آموزی، تهیه استانداردها برای کیفیت، تجهیزات در فنی و حرفه‌ای، هماهنگی در نظام آموزش فنی و حرفه‌ای، مهارت‌های کارآفرینی، توجه به مشارکت ذی‌نفعان و حمایت از شرکای اجتماعی، تأمین منابع مالی، تعیین معیارها برای مقایسه کشورها، تعیین یک شورای ملی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، توجه به شایستگی‌های فناوری اطلاعات و مهارت‌های پایه
۳ همکاری و مشارکت بین‌المللی در آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	تقویت کار شایسته، معادل‌سازی صلاحیت‌ها و تبدیل صلاحیت‌ها و شایستگی‌ها، توسعه کارآفرینی، ظرفیت‌سازی کلی برای مهارت‌آموزی، استفاده از استانداردهای بین‌المللی، تسهیل همکاری‌های بین‌المللی، کمک به افزایش بودجه آموزش فنی و حرفه‌ای
۴ آموزش فنی و حرفه‌ای در آموزش عمومی	آموزش فناوری، شناخت دنیای کار، جهت‌دهی نگرش دانش‌آموزان از طریق ایجاد فرصت‌های یادگیری چندگانه در مدرسه و محیط کار، ایجاد آمادگی در زمینه‌های بزرگ حرفه‌ای، ایجاد فرصت‌هایی درون و بیرون نظام
۵ آموزش فنی و حرفه‌ای پیش از اشتغال و	تمام‌شمول بودن آموزش‌ها، توجه به حرفه‌های مورد نیاز جامعه، توجه به جوانان تحصیلکرده بیکار، اجتناب از تخصص‌گرایی زود هنگام، توجه به تجهیزات، افزایش کیفیت،

موضوعات اصلی	برخی ریزموضوعات مرتبط با موضوعات اصلی فنی و حرفه‌ای در توصیه‌نامه‌های سازمان بین‌المللی کار و یونسکو (۲۰۰۱ و ۲۰۰۴ میلادی)
آمادگی برای زمینه‌های حرفه‌ای	تحلیل حرفه‌ها، تعیین اولویت‌ها براساس کمبودهای دنیای کار، همکاری دولت و بخش خصوصی
۶ آموزش فنی و حرفه‌ای به‌عنوان آموزش مستمر و توسعه شایستگی‌ها	توجه به نیازهای خاص بزرگسالان، فرصت‌های برابر در محیط کار برای همه کارگران، توجه به چارچوب یادگیری مادام‌العمر و به رسمیت شناختن صلاحیت‌ها و شایستگی‌ها، به رسمیت شناختن شرکای اجتماعی، تعادل بین کار، خانواده و یادگیری، توجه به توسعه فردی، ارائه راه‌های آسان در آموزش مستمر
۷ راهنمایی و هدایت شغلی و تحصیلی	فرآیند مداوم راهنمایی و هدایت شغلی و تحصیلی در کل نظام آموزشی، خدمات کارپایی و جستجوی شغل، تغییر نقش‌ها و مسئولیت‌ها، اطلاعات در مورد حرفه‌ها، استفاده از فناوری اطلاعات، شناخت توانایی‌های بالقوه، هدایت دانش‌آموزان به سمت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، امکان تغییر موقعیت، سنجش عملکرد، آشنایی با علائق و استعدادها و توانمندی‌ها، برآورده شدن نیازهای صنعت، افراد، خانواده و جامعه
۸ پژوهش در آموزش فنی و حرفه‌ای	ایجاد پایگاه شاخص‌های کمی و کیفی اطلاعات کار، برحسب جنسیت، سن، اقتصاد و...، بررسی آثار مهارت‌آموزی، تحلیل روندهای بازار کار، بررسی آثار جمع‌آوری داده‌ها، به‌کارگیری پژوهش در آموزش و اشتغال
۹ توجه به کارشایسته و به رسمیت شناختن گواهینامه‌های مهارت	نقش شرکای اجتماعی در کار شایسته، نقش جامعه و متولیان در کار شایسته، مهارت‌آموزی کارگران مهاجر، نظام صدور گواهینامه، به رسمیت شناختن مهارت‌های تجربی و مادام‌العمر، چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی، چارچوب برای صدور گواهینامه‌های صلاحیت، به‌کارگیری روش‌های متنوع سنجش
۱۰ کارکنان و مربیان فنی و حرفه‌ای	استفاده از مدیران با تجربه و دارای صلاحیت حرفه‌ای لازم، تخصیص بخشی از فعالیت مدیران به تدریس و فعالیت در صنعت، آشنایی مدیران با بازار کار، اطلاعات محیط کار، وضعیت اقتصادی، مربیان توانایی راهنمایی دانش‌آموزان برای ارزیابی نگرش، علائق و انگیزه آنان را داشته باشند، مدیران باید مهارت مدیریت منابع انسانی را داشته باشند، آموزش مهارت‌های عملی بخش لاینفک در تربیت مربیان باشد، کارکنان فنی و حرفه‌ای پژوهش انجام دهند، برنامه‌های بازآموزی مربیان و امکان ارتقای آنان وجود داشته باشد، معلمان حرفه و فن توانایی عمومی ارائه آموزش در گستره‌ای از مشاغل را داشته باشند، نظریه‌های مرتبط با آموزش فنی و حرفه‌ای را در حوزه کاری خویش استفاده کنند، متناسب ویژگی‌های فراگیران خاص در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برنامه‌ریزی آموزشی کنند.

نکته قابل توجه دیگر از فعالیت مستمر نهادهای بین‌المللی در این زمینه، تدوین پیش‌نویس پیشنهادی توصیه‌نامه دیگری از یونسکو در سال ۲۰۱۴ و ارائه آن به اعضا، جهت تکمیل و اظهارنظر می‌باشد. اهم سرفصل‌های این پیش‌نویس عبارتند از:

۱. قلمرو توصیه‌نامه

۲. چشم انداز، اهداف و اصول راهنما

۳. انسجام سیاستگذاری و همکاری ذینفعان

۴. نهاد ملی برای آموزش فنی و حرفه‌ای

۵. کیفیت و ارتباط

۶. نظارت و ارزشیابی

۷. تحقیق و مدیریت دانش

۸. همکاری‌های بین‌المللی

لازم به ذکر است برخی از این موضوعات در قوانین موضوعه داخلی کشور از جمله قوانین برنامه‌های پنج‌ساله توسعه تصویب شده، اما متأسفانه در حوزه اجرا توفیق چندانی حاصل نشده است.

سخن آخر

با وجود اینکه سازمان علمی، فرهنگی ملل متحد (UNESCO) و سازمان بین‌المللی کار (ILO) در نگاه به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دو رویکرد جداگانه دارند، بدین صورت که یونسکو این آموزش‌ها را در چارچوب آموزش رسمی (عمومی، متوسطه و کاردانی حرفه‌ای) در درون وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم کشورها مورد توجه قرار می‌دهد و سازمان جهانی کار در حوزه کار و اشتغال و به آموزش غیررسمی می‌پردازد، اما در توصیه‌نامه ۱۹۵ این دو سازمان با تأکید بر اهمیت آموزش‌های منظر مشترک فنی و حرفه‌ای و از دیدگاه دنیای کار و نقش آن در رفع بیکاری، کاهش فقر و کار شایسته به آن پرداخته‌اند.

مؤلفه‌های اصلی پیش‌نویس پیشنهادی ۲۰۱۴ نیز حاکی از آن است که بخش عمده موضوعات اصلی، چه در توصیه‌نامه‌های گذشته و چه در توصیه‌نامه‌ای که در آینده به تصویب خواهد رسید ثابت و مشترک است و ریزموضوعات و حیطه آن است که در بستر زمان دچار تغییر و تحول می‌شود. بنابراین، مسائلی مانند نهاد ملی، انسجام در سیاستگذاری توجه به همکاری‌های بین‌المللی توجه به کیفیت همواره در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مهم بوده و نقش محوری دارند. لذا ساماندهی این آموزش‌ها در هر کشوری با توجه به اجرای این مقولات بنیادین میسر خواهد شد.

آنچه را می‌توان به عنوان نکاتی اصلی برای به‌کارگیری در ایران مدنظر قرار داد عبارت است از:

۱. توجه و تأکید اسناد بین‌المللی برای رقابت در بازار کار جهانی.
۲. توجه به شاخص‌های بین‌المللی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای هم‌ترازی با استانداردهای جهانی در ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مقایسه‌پذیر شدن برای تعیین جایگاه جهانی.
۳. تصویب قانون دائمی برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای همراه با استقرار نظام آموزش فنی و حرفه‌ای در کنار سایر نظام‌های آموزشی.
۴. تشکیل نهاد ملی سیاستگذار برای هماهنگی در مدیریت و اجرا.

۵. رویکرد محتوایی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در برنامه‌های درسی باید دربرگیرنده موارد زیر باشد:
- الف) آموزش و مهارت‌آموزی برای همه و کار برای همه،
 - ب) یادگیری مبتنی بر حضور در محل کار،
 - ج) یادگیری خوداتکاء برای مقابله با تغییرات سریع فناوری و پیچیدگی‌های محل کار،
 - د) مهارت‌آموزی برای کار شایسته و استخدام جهانی به معنی استاندارد کردن شایستگی‌ها برای پذیرش در تمام موقعیت‌های کاری ملی و فراملی،
 - ه) برنامه‌ریزی درسی مبتنی بر شاخص‌های اقتصادی (تقاضامحور)،
 - و) اصلاح نظام آموزش عمومی جهت هدایت و راهنمایی تحصیلی دانش‌آموزان برای آماده‌سازی در مشاغل و حرف مورد نیاز کشور،
 - ز) حرکت در مسیر اجتماعی توسعه مهارت‌ها، کاهش فقر و افزایش ظرفیت.

منابع و مأخذ

۱. قانون برنامه اول توسعه.
۲. قانون برنامه دوم توسعه.
۳. قانون برنامه سوم توسعه.
۴. قانون برنامه چهارم توسعه.
۵. قانون برنامه پنجم توسعه.
۶. توصیه‌نامه مشترک سازمان بین‌المللی کار و یونسکو در سال ۲۰۰۲، اکرم عینی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر تألیف و برنامه‌ریزی فنی و حرفه‌ای و کاردانش، ۱۳۸۴.
7. Geneva, 92nd ILC Session (17 June 2004), ILO.org.
8. Revised Recommendation Concerning Technical Vocational Education (2001), Unesco.org.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۴۹۳

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: ترجمه «توصیه‌نامه‌های سازمان جهانی کار و یونسکو» و نکاتی پیرامون توصیه‌نامه‌ها

نام دفتر: مطالعات اجتماعی (گروه فنی و حرفه‌ای)

تهیه و تدوین کنندگان: محبوبه محمدعلی، ابراهیم آزاد

ناظر علمی: علی اخوان بهبهانی

مترجم: مهدی اسمعیلی

متقاضی: معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۷/۲۷

